

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Rozhodování soudů ve věcech kriminality dětí a mladistvých

Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Aneta Nedvídková**
Osobní číslo: **E18104**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a celníky**
Téma práce: **Rozhodování soudů ve věcech kriminality dětí a mladistvých**
Zadávací katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je analýza soudního rozhodování ve věcech kriminality dětí a mládeže. Práce se zaměří na procesní úpravu soudnictví ve věcech mládeže, ukládaná opatření a prevenci kriminality mládeže. V rámci praktické části budou zpracovány statistiky kriminality mládeže a analýza vybraných soudních rozhodnutí.

Osnova:

- Soudnictví ve věcech mládeže.
- Sankcionování a opatření u mladistvých a dětí.
- Prevence kriminality mládeže.
- Vývoj kriminality mládeže a analýza soudních rozhodnutí.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BRUCKNEROVÁ, E. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-848-2.
HULMÁKOVÁ, J. Trestání delikventní mládeže. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-450-6.
KRULICHOVÁ, E., PODANÁ, Z., BURIÁNEK, J. Delikvence mládeže: trendy a souvislosti. Praha: Triton, 2015. ISBN 978-80-7387-860-3.
MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8.
ŠČERBA, F., COUFALOVÁ, B. Efektivita sankcionování mladistvých. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-131-1.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Martin Šmíd, Ph.D.**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

L.S.

---

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
děkan

---

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2020

Prohlašuji:

Práci s názvem Rozhodování soudů ve věcech kriminality dětí a mladistvých jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 28. 4. 2021

Aneta Nedvídková v. r.

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych poděkovat panu JUDr. Martinu Šmídovi, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce a také za velmi cenné rady, díky kterým se mi podařilo tuto práci zkompletovat. Dále děkuji své rodině za podporu a trpělivost při mém studiu.

ANOTACE

Cílem práce je analýza soudního rozhodování ve věcech kriminality dětí a mládeže. Práce se zaměří na procesní úpravu soudnictví ve věcech mládeže, ukládaná opatření a prevenci kriminality mládeže. V rámci praktické části budou zpracovány statistiky kriminality mládeže a analýza vybraných soudních rozhodnutí.

KLÍČOVÁ SLOVA

Kriminalita, delikvence, děti, mladiství, soudnictví nad mládeží

TITLE

Judicial decisions in matters of criminality of children and juveniles

ANNOTATION

The aim of the thesis is the analysis of decision making in matters of criminality of children and juveniles. The thesis will focus on procedural adjustment of judiciary in matters of juveniles, imposed measures and the prevention of juvenile delinquency. In the practical part, statistics of juvenile criminality and analysis of selected judicial decisions will be processed.

KEYWORDS

Criminality, delinquency, children, juveniles, juvenile justice

OBSAH

SEZNAM OBRÁZKŮ	9
SEZNAM TABULEK	9
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK	10
ÚVOD	11
1 Vymezení základních pojmů	12
1.1 Mládež	12
1.1.1 Dítě	12
1.1.2 Mladistvý	12
1.2 Protiprávní čin	13
1.2.1 Trestný čin	13
1.2.2 Provinění	14
1.2.3 Čin jinak trestný	14
1.3 Pachatel	14
1.3.1 Spolupachatel	15
1.3.2 Účastník	15
1.4 Kriminalita a delikvence	15
1.4.1 Kriminalita	15
1.4.2 Delikvence	17
1.5 Prevence kriminality mládeže	17
1.5.1 Systém prevence kriminality v ČR	18
1.6 Probační a mediační služba	20
2 Soudnictví ve věcech mládeže	23
2.1 Řízení v trestních věcech mladistvých	23
2.1.1 Práva mladistvého	23
2.1.2 Zákonný zástupce nebo opatrovník mladistvého	24
2.1.3 Hlavní líčení	24
2.2 Řízení ve věcech dětí mladších patnácti let	24
2.2.1 Zahájení řízení	24
2.2.2 Účastníci řízení	25
2.2.3 Jednání	25
3 Sankcionování a opatření ukládaná mládeži	26
3.1 Sankcionování a opatření ukládaná mladistvým	26
3.1.1 Výchovní opatření	26

3.1.2	Ochranná opatření	26
3.1.3	Trestní opatření	27
3.1.4	Odklony v trestním řízení	29
3.2	Sankcionování a opatření ukládaná dětem mladším patnácti let	30
4	Vývoj kriminality mládeže a statistiky soudních údajů	32
4.1	Vývoj kriminality mládeže	32
4.1.1	Činy jinak trestné spáchané dětmi do 15 let	33
4.1.2	Provinění spáchaná mladistvými	36
4.2	Statistiky soudních údajů	39
4.2.1	Opatření, která byla uložena mladistvým pachatelům	40
5	Analýza soudních rozhodnutí	44
5.1	Soudní rozhodnutí o dítěti mladším patnácti let	44
5.2	Soudní rozhodnutí o mladistvém	48
5.3	Soudní rozhodnutí o osobě blízké věku mladistvých	52
	SHRNUTÍ	56
	ZÁVĚR	58
	POUŽITÁ LITERATURA	60
	SEZNAM PŘÍLOH	62

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Vývoj kriminality mládeže v letech 2016 až 2020.....	32
Obrázek 2 – Vývoj druhů kriminality spáchaných dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020	33
Obrázek 3 – Druhy kriminality spáchané dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020 (v %)	34
Obrázek 4 – Vývoj druhů kriminality spáchaných mladistvými v letech 2016 až 2020	36
Obrázek 5 – Druhy kriminality spáchané mladistvými v letech 2016 až 2020 (v %)	37
Obrázek 6 – Odsouzení mladiství a osoby blízké věku mladistvých v letech 2015 až 2019 ...	39
Obrázek 7 – Výchovní opatření uložená mladistvým v letech 2015 až 2019	40
Obrázek 8 – Ochraná opatření uložená mladistvým v letech 2015 až 2019.....	41
Obrázek 9 – Nejčastěji uložená trestní opatření mladistvým v letech 2015 až 2019	41
Obrázek 10 – Další trestní opatření uložená mladistvým v letech 2015 až 2019.....	42
Obrázek 11 – Upuštění od uložení trestního opatření u mladistvých v letech 2015 až 2019 ...	43

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Druhy kriminality spáchané dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020	33
Tabulka 2 – Druhy kriminality spáchané mladistvými v letech 2016 až 2020.....	36
Tabulka 3 – Analyzovaná soudní rozhodnutí	44

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

č.	číslo
č. j.	číslo jednací
ČR	Česká republika
Kč	koruna česká
OČTŘ	orgány činné v trestním řízení
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
PMS	Probační a mediační služba
resp.	respektive
Sb.	Sbírka zákonů
sp. zn.	spisová značka
TrŘ	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
TrZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaný
vč.	včetně
ZSM	zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je rozhodování soudů ve věcech kriminality dětí a mladistvých. Problematika kriminality mládeže byla velmi diskutována již v minulosti a je stále aktuálním tématem i v současné době. Pokud se děti mladší patnácti let či mladiství dopustí delikventního chování, má to pak zásadní vliv na jejich budoucnost ve společnosti. K zajištění jejich zdravého vývoje ve společnosti slouží prevence kriminality mládeže, která se snaží předejít páchání protiprávních činů. Dopustí-li se děti mladší patnácti let nebo mladiství protiprávních činů, poté by měly zasáhnout soudy pro mládež, které postupují podle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. Soudy pro mládež ukládají dětem mladším patnácti let i mladistvým pachatelům vhodná opatření, která by měla zajistit, aby se takového chování tito pachatelé znovu nedopouštěli.

Cílem práce je analýza soudního rozhodování ve věcech kriminality dětí a mládeže. Práce se zaměří na procesní úpravu soudnictví ve věcech mládeže, ukládaná opatření a prevenci kriminality mládeže. V rámci praktické části budou zpracovány statistiky kriminality mládeže a analýza vybraných soudních rozhodnutí.

Práce se skládá z teoretické a z praktické části. V teoretické části se práce nejdříve zaměří na vysvětlení základních pojmů týkajících se mládeže. Budou vysvětleny protiprávní činy, kterých se mládež dopouští a bude zmíněn i pojem pachatel. Dále také pojmy kriminalita a delikvence. Poté bude uvedena prevence kriminality mládeže a nebude opomenuta ani Probační a mediační služba, která se snaží zamezit opětovné páchaní trestné činnosti. Ve druhé kapitole bude práce zaměřena na procesní úpravu soudnictví ve věcech mládeže, kde bude zmíněno řízení ve věcech mladistvých a dětech mladších patnácti let. Třetí kapitola se bude týkat sankcionováním mládeže a opatřeními, které ukládají soudy pro mládež dětem do patnácti let a mladistvým. U mladistvých pachatelů budou zmíněny i odklony v trestním řízení.

Praktická část, konkrétně ve čtvrté kapitole, bude nejdříve zaměřena na vývoj kriminality mládeže za posledních pět let a budou zde zmíněny protiprávní činy, které byly v těchto letech spáchány a zároveň objasněny. Dále budou zmíněny i statistiky soudních údajů, kde budou uvedeni odsouzení mladiství a osoby blízké věku mladistvých za posledních pět let. U mladistvých pachatelů bude uvedeno, kolik a jaká opatření jim byla uložena. V páté kapitole budou analyzována tři vybraná soudní rozhodnutí. Každé z těchto soudních rozhodnutí se bude týkat jiné věkové kategorie.

1 Vymezení základních pojmů

V této kapitole jsou vysvětleny základní pojmy, jež jsou nezbytné k pochopení tematiky. Těmito pojmy jsou:

1.1 Mládež

Pod pojmem mládež se, dle § 2 ZSM, rozumí všechny osoby mladší osmnácti let. (Zákon č. 218/2003 Sb.)

V České republice jsou určeny dvě kategorie mládeže s ohledem na hranici trestní odpovědnosti, která je stanovena na patnáct let věku. Těmito dvěma skupinami jsou děti a mladiství. (Brucknerová, 2015)

Důležité je zmínit i tzv. rizikové chování mládeže. Někdy bývá chápáno jako předstupeň delikvence či jako jeden ze signálů pozdějších rizik. Tímto chováním může být nekonformní jednání, které se vyznačuje např. porušováním zavedených společenských, školních a jiných pravidel a také negativním vybočováním z norem. Období přibližně mezi jedenáctým až patnáctým rokem života, do kterého zasahuje pubescence, se obvykle vyznačuje zvýšenou mírou rizikového a v některých případech i delikventního chování. Někteří jedinci z takového jednání vyrostou, jiní bohužel v častějším a závažnějším delikventním chování pokračují až do dospělosti. „*Pod rizikové chování spadají především ty aktivity, jejichž provozováním děti zákon přímo neporušují. Jedná se např. o pití alkoholu, kouření marihuany nebo záškoláctví.*“ (Krulichová, Podaná, Buriánek, 2015, s. 47)

1.1.1 Dítě

Děťmi, dle ZSM, jsou ty osoby, které nejsou trestně odpovědné a které v době spáchání činu jinak trestného ještě nedovršily patnácti let věku. (Zákon č. 218/2003 Sb.)

Orgány činné v trestním řízení někdy označují dítě mladší patnácti let jako nezletilou osobu. (Matoušek, Matoušková, 2011)

Pojem dítě je uveden i v § 126 TrZ, který definuje dítě jako osobu mladší osmnácti let, pokud tedy tento zákon nestanoví jinak. (Zákon č. 40/2009 Sb.)

1.1.2 Mladistvý

Mezi mladistvé se, podle ZSM, řadí osoby, které v době spáchání provinění již dovršily věku patnácti let, ale nepřekročily hranici věku osmnácti let. Oproti dětem mladším patnácti let jsou mladiství již trestně odpovědní. (Zákon č. 218/2003 Sb.)

Důležitým pojmem je také osoba blízka věku mladistvých, která není zmíněna v ZSM. Tento pojem je vymezen v § 41 TrZ, kdy může soud přihlídnout k pachateli jako k polehčující okolnosti. Pod tímto pojmem je myšlena osoba, která již dosáhla věku osmnácti let, ale stále nedovršila věku devatenácti let. (Brucknerová, 2015; Zákon č. 40/2009 Sb.)

1.2 Protiprávní čin

Protiprávní čin je definovaný v § 2 ZSM a rozumí se jím:

- trestný čin;
- provinění;
- čin jinak trestný. (Zákon č. 218/2003 Sb.)

Protiprávním činem je i přestupek, který má ale menší závažnost než trestný čin. Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, definuje přestupek v § 5 jako: „*společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin*“. (Zákon č. 250/2016 Sb.)

Rozdílnými znaky mezi přestupky a trestnými činy jsou především:

- formální rozdíly – přestupky jsou definovány v přestupkovém zákoně a trestné činy naopak v trestním zákoně;
- přestupky jsou řešeny správními úřady a trestné činy řeší soudy;
- za přestupek lze uložit sankci jako správní trest, může jím být např. napomenutí, zákaz činnosti nebo pokuta, ale za trestný čin se uděluje závažnější sankce jako tresty, kdy může být udělen např. trest odnětí svobody. (Gerloch, 2017)

V přestupkovém zákoně je v § 18 uvedeno, že: „*za přestupek není odpovědný ten, kdo v době jeho spáchání nedovršil patnáctý rok svého věku*“. (Zákon č. 250/2016 Sb.)

1.2.1 Trestný čin

Trestné činy mohou páchat jen osoby dospělé, které jsou již trestně odpovědné. (Brucknerová, 2015) Tento čin je podle § 13 TrZ protiprávním činem. Je tímto zákonem označen za trestný a vykazuje znaky, které jsou v zákoně uvedeny. Pachatel je trestně odpovědný, jestliže zavinil trestný čin úmyslně, pokud tedy tento zákon výslovně nestanoví, že bude stačit zavinění z nedbalosti. Trestné činy se dle § 14 TrZ rozdělují na přečiny a na zločiny.

Přečinem se rozumí: „*všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let*“. (Zákon č. 40/2009 Sb.)

Zločiny jsou pak: „*všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let*“. (Zákon č. 40/2009 Sb.)

1.2.2 Provinění

Proviněním je nazýván trestný čin, který byl spáchán mladistvým. Pro posouzení, zda bylo provinění spácháno, jsou platné obecné právní předpisy, jelikož provinění má totožné znaky jako trestný čin.

Mladiství jsou již trestně odpovědní za spáchání provinění. Tedy trestní odpovědnost se netýká dětí, kterým při spáchání činu jinak trestného ještě nebylo patnáct let. Trestně odpovědná je osoba totiž až následující den po patnáctých narozeninách. Počítání tohoto času odpovídá § 139 TrZ. Je to praktické zejména pro OČTŘ, jelikož si nemusí zjišťovat přesný čas narození osoby. (Brucknerová, 2015)

Odpovědnost mladistvého je dle § 5 ZSM definována následovně: „*mladistvý, který v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný*“. (Zákon č. 218/2003 Sb.)

1.2.3 Čin jinak trestný

Děti mladší patnácti let, které ještě nemají dostatečnou mravní ani rozumovou vyspělost, se dopouštějí činu jinak trestného. (Brucknerová, 2015)

V § 89 ZSM je definováno, že pokud se dítě ve věku do patnácti let dopustí činu jinak trestného, poté musí soud pro mládež učinit potřebná opatření, která mají sloužit k nápravě jeho chování. (Zákon č. 218/2003 Sb.)

1.3 Pachatel

TrZ, v § 22, definuje pachatele trestného činu jako někoho: „*kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná*“. (Zákon č. 40/2009 Sb.)

Pachatelem je i ta osoba, která k provedení trestného činu využila jiného člověka, který není trestně odpovědný z důvodu nízkého věku, nepřičetnosti, omylu, nebo proto, že jednal v nutné obraně, v krajní nouzi anebo za jiné okolnosti, která vylučuje protiprávnost. Pachatelem se stává osoba i v případě, že člověk, kterého využila, nejednal zaviněně ani sám. (Zákon č. 40/2009 Sb.)

1.3.1 Spolupachatel

TrZ, v § 23, také definuje tzv. spolupachatele. Spolupachatelé jsou osoby, které spáchaly trestný čin úmyslně a zároveň se tohoto činu dopustily společným jednáním a to minimálně dvou osob. Každá z těchto osob ale zodpovídá za spáchání trestného činu, jako by ho spáchala sama. (Zákon č. 40/2009 Sb.)

1.3.2 Účastník

V § 24 TrZ je ustanoveno, že účastníkem na již dokonaném trestném činu či na jeho pokusu je osoba, která je označována jako:

- organizátor – úmyslně řídil anebo zosnoval spáchání trestného činu;
- návodce – úmyslně navedl jinou osobu popř. v ní vzbudil myšlenku ke spáchání trestného činu;
- pomocník – úmyslně usnadnil či umožnil spáchání trestného činu jinému člověku např. tím, že mu opatřil prostředky ke spáchání trestného činu, nebo mu popř. odstranil překážky. Dále také pokud přispěl k trestnému činu tím, že jinému člověku poskytl slib či radu, nebo dokonce vylákal poškozeného na místo činu apod.

Trestní odpovědnost účastníka může zaniknout, pokud tento účastník od dalšího možného účastenství na trestném činu upustil a to dobrovolně. Stane se tak v případě, že odstranil nebezpečí, které již vzniklo na chráněném zájmu či podal oznámení policejnímu orgánu anebo státnímu zástupci o účastenství na trestném činu, a to v době, kdy mohlo být nebezpečí ještě odstraněno. (Zákon č. 40/2009 Sb.)

1.4 Kriminalita a delikvence

1.4.1 Kriminalita

Kriminalita patří mezi sociálně-patologické jevy. Legální (juristická) definice kriminality: „rozumí kriminalitou souhrn jednání, která trestní právo posuzuje jako trestné činy“. (Novotný, 2004, s. 20)

Kriminalita je: „jevem, který narušuje harmonický vývoj společnosti“. (Novotný, 2004, s. 21) Tímto narušováním je myšleno zejména porušování základních pravidel lidského soužití a společenského řádu. Pro společnost je kriminalita škodlivá a dysfunkční. Působí společnosti i státu značné materiální a imateriální škody, dále způsobuje fyzické, společenské a psychické škody jednotlivým obětem. V neposlední řadě také vyvolává atmosféru strachu, nedůvěry a nejistoty ve společnosti. Kriminalita může mít ale i pozitivní přínosy pro společnost a může být podnětem k sociálním změnám. Při potlačování kriminality dochází zejména k většímu

respektu ke společenským normám a také k posilování solidarity ve společnosti. (Novotný, 2004) Mezi nejčastěji páchané druhy kriminality patří především:

- násilná kriminalita – vychází ze způsobu, kterým je trestný čin proveden. Charakteristickým rysem trestného činu je především poškození, ať už fyzické či psychické. Tato kriminalita má užší a širší pojetí. Do užšího je zahrnováno použití úmyslného fyzického násilí nebo násilná hrozba vůči jinému člověku, může se jednat např. o ublížení na zdraví. Širší pojetí zahrnuje psychické násilí a často se týká případů domácího násilí. Do této kriminality patří i násilné útoky, které směřují vůči věcem např. loupeže na finančních institucích. V policejních statistikách je násilná kriminalita součástí obecné kriminality;
- majetková kriminalita – je nejpočetněji páchaným druhem kriminality a směřuje proti vlastnickým vztahům. Patří sem útoky proti cizímu majetku, které lze rozdělit do dvou skupin. První skupinu tvoří trestné činy, které obohacují pachatele získáním majetku, ke kterým patří např. krádeže, podvody a zpronevěry. Trestné činy patřící do druhé skupiny majetek naopak poškozují, je sem zahrnováno např. zneužívání vlastnictví, poškození věřitele a poškození cizí věci. Tato kriminalita je také součástí kriminality obecné; (Válková, Kuchta, Hulmáková, 2019; Gřivna, Scheinost, Zoubková, 2014)
- mravnostní kriminalita – zasahuje do intimity lidí a jejím rysem jsou sexuální potřeby, které nejsou společensky akceptovatelné ani tolerovatelné. Tato kriminalita má velký sociální dopad a také vysokou pozornost médií. Rozlišují se dvě kategorie trestných činů a to na sexuální trestné činy a na trestné činy spojené s prostitucí. Do první kategorie se řadí např. sexuální nátlak, znásilnění a pornografické trestné činy. Druhá kategorie zahrnuje trestné činy jako je např. prostitute ohrožující mravní vývoj dětí, kuplířství a obchodování s lidmi. I tato kriminalita je součástí kriminality obecné; (Gřivna, Scheinost, Zoubková, 2014)
- hospodářská kriminalita – má velký vliv na oslabení důvěry ve společnosti a souvisí s útoky na finance a na hospodářství. Běžně je používán také pojem ekonomická kriminalita, kam se zahrnují např. kartelové trestné činy, počítačová kriminalita, nekalá soutěž a mnoho dalších. Do podskupiny kriminality ekonomické se ještě řadí pojem finanční kriminalita, kam patří trestné činy směřující proti fungování bankovního systému, finančních institucí a kapitálového trhu. (Válková, Kuchta, Hulmáková, 2019; Gřivna, Scheinost, Zoubková, 2014)

1.4.2 Delikvence

Delikvence je širším pojmem než kriminalita, a to z hlediska společensky nepřijatelného chování. Delikventní chování se netýká jen kriminality, ale zahrnuje také činy jinak trestné. Patří sem převážně přestupky a trestná činnost osob mladších patnácti let, kdy těmto osobám nelze uložit trest z důvodu nízkého věku. Pojem delikvence je tedy používán: „*v souvislosti s nežádoucím a nepřijatelným chováním dětí a mládeže*“. (Fischer, Škoda, 2009, s. 156)

Dále je užíván také pojem juvenilní delikvence, kam se řadí mladiství. Delikventní čin: „*spočívá v porušování určitých legislativních norem*“ (Fischer, Škoda, 2009, s. 156) a následně je sankcionován. „*Hranice mezi tím, co je delikvencí a co není, je tedy dána následným trestem.*“ (Fischer, Škoda, 2009, s. 156)

1.5 Prevence kriminality mládeže

Prevence kriminality je rozdělována podle různých klasifikací do několika kritérií. Přímé preventivní strategie jsou vytvářeny a rozvíjeny za účelem předcházení kriminalitě a jsou proti ní bezprostředně cíleny různé aktivity, opatření i konkrétní preventivní programy. Může se jednat např. o informativní kampaně nebo přednášky. Naopak nepřímá preventivní strategie se snaží zvyšovat kvalitu života ve společnosti a je zaměřena na aktivity v oblasti politiky zaměstnanosti, bydlení atd.

Podle obsahu zaměření se prevence kriminality dělí na:

- sociální prevenci – je součástí sociální politiky a řeší např. problematiku záškoláctví, užívání návykových látek a další negativní jevy ve společnosti. Konkrétním opatřením této prevence je povinná školní docházka. Typickým objektem opatření je především rodina, školní prostředí a sféra trávení volného času;
- situační prevenci – snaží se omezit páčání trestné činnosti. K opatřením patří především alarmy, běžně užívané zámky ale i čipové karty. Tato opatření se snaží zamezit vstupu pachatele na případné místo činu. Dále jsou také realizována opatření, která omezují užitek i prospěch z trestné činnosti. Zde se jedná o opatření, které odstraní cíle kriminálních aktivit. Pachatele tedy může od spáchání trestného činu odradit např. snížení nebo vyloučení zisku ze zamýšlené protiprávní aktivity. I speciální značení věci ztěžuje pachateli jeho případný další prodej. Dalším častým opatřením je zvýšení rizika dopadení pachatele, kam se řadí např. kamerové systémy, které jsou umístěny ve městech skoro na každém rohu. Do této prevence

spadají i různé formy dohledu. Formální dohled vykonávají příslušníci policie, pracovníci bezpečnostních agentur i strážníci obecní policie;

- viktimologickou prevencí – chrání oběti a předává jim potřebné informace např. formou přednášek, mediálních kampaní, besed nebo také pomocí bezplatného poradenství. Mezi nejznámější společnosti, které poskytují pomoc patří např. Člověk v tísni, Bílý kruh bezpečí a mnoho dalších.

Další kritérium prevence kriminality se týká adresátů preventivních aktivit. Rozlišují se zde primární, sekundární a terciární prevence. Primární prevence se zaměřuje na všechny prevence, které jsou děleny podle obsahu a zahrnuje aktivity, které se týkají celého obyvatelstva. Sekundární prevence bere v potaz určitý stupeň rizika kriminálního ohrožení nebo dokonce selhání. Aktivity jsou zde zaměřeny na potencionální pachatele, rizikové skupiny osob i na jedince, u nichž je možné riziko, že se stanou skutečnými pachateli. Může se jednat o děti, kteří se dopouštějí záškoláctví, toulek ale třeba i drogově závislých. Terciární prevence se snaží zabránit tomu, aby se opakovala trestná činnost. Jako preventivní účinek zde slouží ukládání a výkon trestů či ochranná opatření. (Válková, Kuchta, Hulmáková, 2019)

U prevence kriminality mládeže má velký význam především primární a sekundární prevence. Tyto prevence předchází delikventnímu jednání u dětí, kteří se zatím delikventního chování nedopustili, ale je možné usoudit, že k němu mají sklony. Podle obsahového zaměření prevence kriminality je pro mládež nejvýznamnější sociální a situační prevence. V sociální prevenci je nejvýznamnějším prostředkem především výchova dětí v rodinách ale také ve školách. I nevládní organizace zde mohou působit preventivně. K vlivným nástrojům patří především sociální politika státu, která ovlivňuje stabilitu rodiny, systém vzdělávání, zaměstnanost, fungování policejního a soudního aparátu a také dalších subjektů, které se zabývají rizikovou mládeží. Dalšími možnými opatřeními, které ale mají menší dosah, jsou programy regionální a lokální zabývající se užší skupinou rizikové mládeže. Situační prevence se poté týká technických opatření, které se snaží znesnadnit kriminální chování potenciálním pachatelům. (Matoušek, Matoušková, 2011)

1.5.1 Systém prevence kriminality v ČR

V ČR je prevence kriminality realizována na třech úrovních. První je republiková neboli mezipříslušnostní úroveň, poté krajská úroveň a třetí je lokální neboli místní úroveň. (Válková, Kuchta, Hulmáková, 2019)

Na republikové úrovni je velmi důležitým a zároveň také vrcholným státním orgánem prevence právě Republikový výbor pro prevenci kriminality. Tento výbor byl zřízen v roce 1993 a předsedá mu ministr vnitra. Zasedají v něm zástupci všech ministerstev a také zástupci Mezirezortní protidrogové komise. Na této republikové úrovni jde o strategický rámec, o vytváření preventivní politiky vlády a o koordinaci aktivit jednotlivých subjektů, které jsou v tomto výboru zastoupeni.

Na krajské úrovni se jedná o koordinaci preventivních aktivit na území příslušného kraje a zprostředkovávají se zde informace mezi ministerstvy a obcemi. Dokonce se v oblasti prevence kriminality realizují i dotační aktivity. V jednotlivých krajích je prevence kriminality koordinována prostřednictvím Manažerů prevence kriminality a jednotlivá ministerstva si formulují své úkoly v oblasti prevence. Zvláštní odbor prevence kriminality na Ministerstvu vnitra ČR, má poskytovat prostředky i podporu státním a nestátním organizacím, dále také obecním zastupitelstvům, kteří se prevencí kriminality zabývají. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR se zabývá především primární prevencí na školách a to podle Programu sociální prevence a prevence kriminality, který schválila vláda. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR se zabývá sekundární prevencí, která je zaměřena na ohrožené mladé lidi, jejich rodiny a na skupiny mládeže. Zmíněné ministerstvo zavedlo funkci sociálního asistenta, kterým je specialista na terénní sociální práci s mládeží, jež jsou ohroženi sociálním selháním.

Na lokální úrovni se naplňují opatření prevence kriminality. Patří sem programy na místních znalostech, možnostech i jejich řešení či programy založené na potřebách lokality. Do prevence kriminality se na této úrovni zapojují samosprávné orgány obce, orgány vykonávající přenesenou působnost státu, i státní subjekty jako policie, dále také nestátní neziskové organizace, podnikatelské subjekty i jednotlivci. Agendu sociální prevence řeší obce s rozšířenou působností. Ministerstvo vnitra podporuje zřízenou funkci místního manažera preventivních aktivit a také pro tuto funkci organizuje zaškolování odborníků. Dále koordinuje preventivní programy, v současné době se grantový program tohoto ministerstva zaměřuje především na situační prevenci. Ministerstvo spravedlnosti je zřizovatelem Institutu kriminologie a sociální prevence, a je odpovědné za zacházení s obviněnými i odsouzenými mladistvými. Z iniciativy starostů či obecních zastupitelstev mohou vznikat komise pro prevenci kriminality na místní úrovni. Místní koordinátoři prevence by mohli navrhnout složení těchto komisí, ve kterých by měli zasedat pracovníci sociální správy a zástupci dalších státních a nestátních organizací, kteří se snaží snižovat kriminalitu nebo se zaměřují na práci s rizikovou mládeží. (Válková, Kuchta, Hulmáková, 2019; Matoušek, Matoušková, 2011)

Dále i Policie ČR sehrává v oblasti prevence kriminality specifickou úlohu. Důležitým interním dokumentem je Koncepce prevence kriminality Policie ČR, která byla zpracována v roce 2014. Tato koncepce je prvním strategickým dokumentem, jejímž cílem je posílení preventivních aktivit. Prevence kriminality se plánuje prostřednictvím Strategie prevence kriminality, která je schválena vládou většinou ve čtyřletých či pětiletých periodách. Program prevence kriminality je základním pilířem preventivních aktivit a nástrojem vlády ČR. Tento program vyhláší Ministerstvo vnitra každý rok a je díky němu vytvářena dlouhodobá i finanční podpora prevence kriminality. (Válková, Kuchta, Hulmáková, 2019)

1.6 Probační a mediační služba

PMS byla vytvořena podle zákona č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě a završilo se tím první období budování probace a mediace v ČR. Ministerstvo spravedlnosti vytváří její podmínky k řádnému výkonu probace a mediace a vykonává dohled nad jejich činnostmi. Zároveň činnosti PMS i zajišťuje a to po stránce personální, organizační, hospodářské a finanční.

Probace je definována zákonem jako: „*organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným, kontrolu výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, vč. uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám, a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů*“. (Matoušek, Matoušková, 2011, s. 192)

K mediaci je možné přistoupit jen se souhlasem pachatele a oběti. Podle zákona o PMS je mediací myšleno: „*mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu, vykonávanou v souvislosti s trestním řízením*“. (Matoušek, Matoušková, 2011, s. 192)

Od počátku své činnosti usiluje PMS o řešení sporů mezi obviněnými a poškozenými osobami, snaží se urovnat konfliktní stavy a také obnovit respekt k právním normám v souvislosti s trestním řízením. Jejím posláním je prevence a snižování rizik, které slouží k tomu, aby se trestná činnost neopakovala. Na poli trestní spravedlnosti směřuje PMS, ve svých odborných činnostech, k naplnění těchto cílů:

- integrace pachatele – kdy se PMS snaží zapojit pachatele do běžného života ve společnosti, aniž by porušoval normy a zákony. Za úspěšné dosažení tohoto cíle

se u pachatele považuje obnova respektu k právnímu stavu ve společnosti a také to, že ve společnosti našel uplatnění i seberealizaci;

- participace poškozeného – jedná se o větší zapojení poškozeného do procesu, ve kterém se řeší následky trestné činnosti a také jejich odškodnění. Díky tomuto zapojení by mohlo dojít k rychlejšímu řešení následků trestného činu i ke snížení obav, které má poškozený z pachatele anebo ke snížení obav z dalšího chování pachatele, kterému poškozený nerozumí. Úspěšným dosažením cíle je myšleno znovu nastolení pocitu relativního bezpečí v životě oběti i obnova důvěry v systém trestní spravedlnosti;
- ochrana společnosti – se týká prevence před další kriminalitou, zejména účinných řešení konfliktních situací, které jsou spojeny s trestným činem. Zajišťuje se ukládání alternativních trestů a také opatření.

PMS poskytuje pomoc i odborné vedení obviněným osobám, dále je kontroluje a sleduje jejich chování. Cílem je, aby obviněné osoby mohly vést řádný život v budoucnu. Do oblasti probačních aktivit PMS patří např.:

- shromažďování podkladů k obviněné nebo odsouzené osobě a jejímu sociálnímu i rodinnému zázemí;
- výkon dohledu nad chováním obviněné osoby v případech, ve kterých bylo rozhodnuto o nahrazení vazby dohledem;
- výkon dohledu nad chováním odsouzeného a to v průběhu zkušební doby alternativního trestu, pokud v tomto případě byl uložen dohled;
- sledování výkonu ochranných opatření např. ochranné výchovy či ochranného léčení, a také sledování uložených přiměřených omezení i povinností.

Mediačními činnostmi PMS je myšleno vytváření podmínek pro rozhodnutí státního zástupce anebo soudce o podmíněném zastavení trestního stíhání. Dále vytváření podmínek pro rozhodnutí o schválení narovnání a to vč. projednání možnosti s pachatelem a obětí. Případně se zprostředkuje uzavření dohody mezi stranami o narovnání nebo o náhradě škody.

PMS, v rámci restorativního pojetí trestní justice, usiluje o odstranění následků trestného činu u obětí i dalších osob, které jsou tímto činem dotčeny. Svou mediační činností PMS napomáhá k oboustrannému urovnání vztahů mezi pachatelem a obětí, a také mezi pachatelem a komunitou, ve které došlo k trestnému činu.

PMS věnuje zvláštní pozornost i péči obviněným mladistvým a obviněným osobám ve věku blízkém věku mladistvých. Postupuje v souladu se státními orgány i s nevládními organizacemi nabízejícími různé programy práce s pachateli a to při kontrole výkonu uložených ochranných opatření i přiměřených povinností a také při zajišťování výkonu alternativních trestů. Může se jednat např. o školy a školská zařízení, nadace či orgány sociálního zabezpečení. (Matoušek, Matoušková, 2011)

V § 16 ZSM je uveden dohled probačního úředníka. Probační pracovník pravidelně sleduje chování mladistvého a kontroluje, zda dodržuje uložený probační program, výchovné povinnosti a omezení, které mladistvému uložil soud pro mládež. Jsou rozlišovány tři typy probačního dohledu. Prvním typem je dohled probačního úředníka jako výchovné opatření pro mladistvé. Druhým typem je dohled jako opatření určené dětem mladším patnácti let. Třetím typem je pak dohled jako prvek trestních opatření či např. jako podmíněné upuštění od uložení trestního opatření.

Probační program je uveden v § 17 ZSM a rozumí se jím např. vzdělávací program, terapeutický program, nebo také program psychologického poradenství. Jsou schvalovány ministrem spravedlnosti a zapisují se do seznamu probačních programů, který je veden Ministerstvem spravedlnosti. Jedná se o programy, které slouží k rozvíjení sociálních dovedností a také k rozvoji osobnosti mladistvého. Jsou směřovány k tomu, aby se mladistvý nechoval v rozporu se zákonem. Mladistvý musí být s programem také dostatečně seznámen a musí udělit svůj souhlas o účasti na něm.

Výkon dohledu probačního úředníka je ustanoven v § 80 ZSM. Příslušnost střediska PMS je stanovena podle toho, kde mladistvý bydlí či podle místa, kde se obvykle zdržuje. Pokud by v průběhu dohledu došlo ke změně bydliště mladistvého, bude výkon dohledu postoupen příslušnému středisku PMS. Mladistvý musí dodržovat základní povinnosti, které se týkají spolupráce s pracovníkem PMS, např. povinnost dostavit se na konzultace, nebo aby umožnil vstup pracovníkovi PMS do svého obydlí. (Brucknerová, 2015)

2 Soudnictví ve věcech mládeže

V ČR je soudnictví ve věcech mládeže vykonáváno, dle § 4 ZSM, soudy pro mládež a to: „*ve věcech mladistvých a ve věcech posuzování činů jinak trestných spáchaných dětmi mladšími patnácti let*“. (Zákon č. 218/2003 Sb.)

Orgány činné jsou vymezeny v § 2 ZSM a rozumí se jimi státní zástupci, policejní orgány a také soudy pro mládež. Tímto soudem pro mládež je myšlen zvláštní senát popř. také předseda senátu anebo samosoudce, který je příslušný okresnímu, krajskému, vrchnímu a Nejvyššímu soudu a to zejména v případech stanovených ZSM. (Zákon č. 218/2003 Sb.)

Jednou ze základních zásad, která je definována v § 3 ZSM, je poskytnutí speciální průpravy pro soudce, státní zástupce i příslušníky policejních orgánů a úředníky Probační a mediační služby, podle které by se mělo zacházet s mládeží. Touto přípravou jsou myšleny zejména osobnostní předpoklady, patřičné vzdělání a také dostatek životních zkušeností, aby mohly tyto osoby působit v trestních věcech mládeže. (Brucknerová, 2015)

2.1 Řízení v trestních věcech mladistvých

Toto řízení je upraveno v ZSM, konkrétně v sedmém dílu hlavy II první části, a to v § 36 až § 88. Dále jsou vymezena některá ustanovení v TrŘ. (Brucknerová, 2015)

Důležité je, podle § 36 ZSM, aby vyšetřování, projednávání i rozhodování trestních věcí mladistvých bylo v řízení: „*svěřováno osobám, jejichž znalost otázek souvisejících s výchovou mládeže zaručí splnění výchovného účelu řízení*“. (Zákon č. 218/2003 Sb.)

Podle ZSM postupují OČTŘ ve spolupráci s Probační a mediační službou a rovněž s příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí. (Zákon č. 218/2003 Sb.)

2.1.1 Práva mladistvého

Práva mladistvého jsou definována v § 42 ZSM. V případě mladistvých je nutné brát ohled na jejich zdravotní stav, duševní vyspělost a také na jejich věk, a to v průběhu celého řízení. Pokud vzniknou pochybnosti o zdravotním stavu mladistvého, OČTŘ si mohou vyžádat znalecký posudek či odborné vyjádření. Mladistvý musí mít samozřejmě i svého obhájce, jelikož má právo na nutnou obhajobu. „*Mladistvý musí být zastoupen obhájcem již od okamžiku, kdy jsou proti mladistvému použita opatření dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže nebo kdy jsou provedeny úkony dle trestního řádu, včetně úkonů neodkladných a neopakovatelných.*“ (Brucknerová, 2015, s. 118)

OČTŘ mají vůči mladistvým poučovací povinnost ohledně jejich práv a také o tom, jaké možnosti mohou mladiství uplatnit a to ve všech stádiích řízení. V některých případech mohou OČTŘ mladistvé poučit i o možnosti postupování ve formě odklonů od standardního řízení. Jsou tím myšleny zvláštní způsoby řízení, které jsou vymezeny v § 69 ZSM. (Brucknerová, 2015)

2.1.2 Zákonný zástupce nebo opatrovník mladistvého

Dle § 43 ZSM jsou tyto osoby oprávněny zastupovat mladistvého, nejčastěji jimi jsou rodiče, osvojitelé nebo poručníci. Mohou mladistvému zvolit jeho obhájce nebo za něho činit různé návrhy a také za mladistvého podávat žádosti či opravné prostředky. Dále mohou tyto osoby vykonávat práva i proti vůli mladistvého, ale jen pokud je to v jeho prospěch. (Brucknerová, 2015)

2.1.3 Hlavní líčení

V hlavním líčení se uplatňuje ustanovení TrŘ. Důležité je, aby se dostavil především mladistvý, v jehož věci má být rozhodnuto. Pokud se bez řádné omluvy nedostaví, je možné jeho účast zajistit např. předvoláním či uložením pořádkové pokuty. Dále musí být přítomni všichni členi senátu, zapisovatel i státní zástupce, obhájce a zákonný zástupce mladistvého, pracovníci Probační a mediační služby ale i orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Zásadně je řízení ve věcech mladistvých neveřejné, ale je možné ho provést za účasti veřejnosti, pokud s tím mladistvý souhlasí. Rozsudek se musí vyhlásit veřejně, ale nesmí být zveřejněny informace, které by mohly mladistvého identifikovat. (Brucknerová, 2015)

2.2 Řízení ve věcech dětí mladších patnácti let

Řízení, týkající se dětí do patnácti let, je upraveno v hlavě III ZSM, konkrétně v § 89 až § 96. Dítěti, kterému v době spáchání činu jinak trestného ještě nebylo patnáct let, ukládá soud pro mládež potřebná opatření, která mají sloužit k jeho nápravě. (Brucknerová, 2015)

2.2.1 Zahájení řízení

Řízení se dělí na dvě fáze. První fází je: „*objasnění skutečnosti, zda nezletilé dítě skutečně spáchalo čin jinak trestný*“, (Brucknerová, 2015, s. 234) a druhou fází, která nastupuje pokud se zjistí, že se tak opravdu stalo, je vhodná reakce na tento spáchaný čin. Čin jinak trestný je ve většině případů odhalen příslušníky Policie ČR, kteří zajišťují důkazy přímo na místě, kde se tento čin stal a dále vyslychají dítě mladší patnácti let, který čin spáchal. Návrh na uložení opatření pro děti pak podává státní zastupitelství, které je povinno podat návrh na zahájení řízení k soudu pro mládež. (Brucknerová, 2015)

2.2.2 Účastníci řízení

Účastníky řízení podle ZSM jsou:

- nezletilé dítě, které spáchalo čin jinak trestný;
- příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí (jímž je orgán obce s rozšířenou působností);
- státní zastupitelství, na základě jehož návrhu bylo řízení zahájeno;
- zákonní zástupci nezletilého dítěte nebo osoby, jimž bylo dítě mladší patnácti let svěřeno do výchovy (osvojitel či poručík) či jiné obdobné péče (pěstounství);
- opatrovník dítěte, kterým je advokát stanovený soudem pro mládež;
- případně i další osoby, kterých by se řízení týkalo. (Brucknerová, 2015)

2.2.3 Jednání

Řízení u dětí mladších patnácti let probíhá ve formě ústního jednání, ke kterému ale veřejnost nemá přístup. „*K jednání musí být předvoláni všichni účastníci, a to minimálně deset dnů předem.*“ (Brucknerová, 2015, s. 244)

Dítě nemusí být v řízení vyslechnuto, ale musí být vždy zjištěn jeho názor. Je možné ho zjistit třemi způsoby:

- výslechem dítěte;
- prostřednictvím jeho zákonného zástupce nebo opatrovníka (advokáta);
- prostřednictvím příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

Soud pro mládež vylašuje rozsudek veřejně a to bez uvedení osobních údajů a informací o účastnících z jednání. (Brucknerová, 2015)

3 Sankcionování a opatření ukládaná mládeži

3.1 Sankcionování a opatření ukládaná mladistvým

Opatření jsou v § 10 ZSM rozdělována do tří skupin a jsou jimi výchovná, ochranná a trestní opatření. Tyto typy opatření jsou poměrně komplexně provázány, ale liší se účelem, charakterem i podmínkami pro jejich aplikaci. Je možné je ukládat nezávisle na ostatních typech opatření. (Ščerba, Coufalová, 2016)

3.1.1 Výchovná opatření

Soudy pro mládež používají tato opatření jako doplněk k opatřením trestním a výjimečně je tedy ukládají samostatně. V průběhu je možné výchovné opatření změnit neboli rozhodnout o jiném druhu těchto opatření. Do výchovných opatření, dle § 15 ZSM, se řadí:

- dohled probačního úředníka – je možné ho kombinovat se zvláštními způsoby řízení např. s odklonem v trestním řízení, s trestním opatřením obecně prospěšných prací;
- probační program – spočívá např. v programu sociálního výcviku, terapeutickém i vzdělávacím programu;
- výchovné povinnosti – mohou být mladistvému uloženy soudem pro mládež anebo také v přípravném řízení státním zástupcem, může se jednat o opatření, aby např. bydlel s rodičem, vykonal společensky prospěšnou činnost ve svém volném čase a to bezplatně, anebo se podrobil léčení závislosti na návykových látkách;
- výchovná omezení – mohou být mladistvému také uloženy soudem pro mládež anebo v přípravném řízení státním zástupcem, jsou mu ukládána opatření, aby např. nenavštěvoval určité akce, neúčastnil se hazardních her, nezdržoval se na určitém místě anebo se nestýkal s některými osobami;
- napomenutí s výstrahou – soud pro mládež vytkne protiprávnost činu mladistvému pachateli v přítomnosti jeho zákonného zástupce a také ho upozorní na konkrétní důsledky, které by mu hrozili v případě opětovného páchání trestné činnosti. (Ščerba, Coufalová, 2016)

3.1.2 Ochranná opatření

Ochranná opatření v sobě zahrnují potřebu léčit a vychovat. Na rozdíl od výchovných a trestních opatření mají individuálně vymezen účel: „*kladně ovlivnit duševní, mravní a sociální vývoj mladistvého a chránit společnost před pácháním provinění mladistvými*“. (Ščerba, Coufalová, 2016, s. 110)

Mezi ochranná opatření, dle § 21 ZSM, patří:

- ochranné léčení – je ukládáno za stejných podmínek jako u dospělých;
- zabezpečovací detence – je zde krácená doba přezkumu a to na šest měsíců, jinak je ukládána také za stejných podmínek jako u dospělých;
- zabránění věci – jsou stanoveny stejné podmínky jako mají dospělí jedinci;
- zabránění části majetku – také jsou stanoveny stejné podmínky jako u dospělých;
- ochranná výchova – je ukládána jen mladistvým nebo popř. dětem mladším patnácti let, lze ji uložit maximálně do devatenácti let a vykonává se v zařízeních ministerstva školství. (Hulmáková, 2013; Zákon č. 218/2003 Sb.)

Podle ZSM je možné uložit jen ochrannou výchovu, ostatní opatření se ukládají dle TrZ. Ochranná výchova se může vykonávat v těchto zařízeních:

- diagnostickém ústavu;
- dětském domově;
- dětském domově se školou;
- výchovném ústavu.

Tato zařízení pro výkon ochranné výchovy zřizuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dle zákona č. 561/2004 Sb., školského zákona. Ochranná výchova může být uložena samostatně nebo také vedle trestního opatření. (Brucknerová, 2015)

3.1.3 Trestní opatření

Trestní opatření, která se ukládají mladistvým pachatelům, se řadí mezi nejpřísnější druh sankce. Uložením tohoto trestního opatření: „*nesmí být ponížena lidská důstojnost*“. (Ščerba, Coufalová, 2016, s. 138) Soud pro mládež smí, dle § 24 ZSM, mladistvým uložit tato opatření:

- obecně prospěšné práce – vyměřuje se rozpětí od 50 do 150 hodin, zároveň nesmí být ohrožena bezpečnost, zdraví ani mravní vývoj mladistvých;
- peněžité opatření – je ukládáno v rozsahu od 10denních sazeb až do 365denních sazeb, výše jedné sazby se může pohybovat v rozmezí od 100 Kč až do 5 000 Kč, v případě, že je mladistvý pachatel již výdělečně činný nebo mu to popř. umožňují jeho majetkové poměry, pak se může toto peněžité opatření pohybovat v rozmezí 1 000 Kč až 1 825 000 Kč;
- peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu – je potřeba splnění jedné ze dvou podmínek dle § 28 ZSM, je tu stanovena zkušební doba až na tři roky;
- propadnutí věci – je ukládáno za stejných podmínek jako u dospělých;

- zákaz činnosti – nelze ho uložit, pokud by byla narušena příprava mladistvého na zaměstnání, je možné ji uložit maximálně na pět let, nejčastěji bývá uložen zákaz řízení motorových vozidel;
- zákaz držení a chovu zvířat – je možné uložit maximálně na pět let;
- vyhoštění – se pohybuje v rozmezí jednoho roku až pěti let;
- domácí vězení – je stanoveno maximálně na jeden rok;
- zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce – zkušební doba je stanovena maximálně na pět let;
- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podmíněné odsouzení) – maximální výměra trestního opatření je do tří let, zkušební doba je v rozsahu od jednoho roku do tří let a je možné prodloužení zkušební doby až na pět let;
- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem – jsou zde stejné podmínky jako u podmíněného odsouzení;
- nepodmíněné odnětí svobody – dolní hranicí je maximálně jeden rok a horní hranicí pět let, je-li povaha provinění mimořádně vysoká, je možné uložit toto opatření fakultativně v rozpětí pěti až deseti let, vykonává se odděleně od dospělých. (Ščerba, Coufalová, 2016; Hulmáková, 2013; Zákon č. 218/2003 Sb.)

Je možné tzv. upuštění od uložení trestního opatření, které lze učinit:

- bez další intervence – kdy je možný omluvitelný právní omyl, který nelze prominout u dospělých;
- s uložením výchovného či ochranného opatření;
- jako podmíněné upuštění od uložení trestního opatření – kde je zkušební doba do jednoho roku a je možné ho uložit s kombinací ochranných i výchovných opatření. (Hulmáková, 2013)

Pokud dojde k upuštění od uložení trestního opatření, poté se mladistvému neuloží žádné trestní opatření a hledí se na něho, jako by nebyl odsouzen. Předpokladem je zde uznání viny mladistvého. Upustit od uložení trestního opatření je možné jedině po provedeném hlavním líčení před soudem prvního stupně, popř. ve veřejném zasedání o odvolání, v nichž soud rozhoduje rozsudkem. ZSM stanovuje tři základní podmínky. První podmínkou je, že mladistvý spáchal provinění menší společenské nebezpečnosti činu pro společnost. Druhou podmínkou je poté projevená lítost mladistvým nad spáchaným činem. A nakonec skutečnost, že mladistvý projevil účinnou snahu po nápravě. Následné rozhodnutí je zapsáno do Rejstříku trestů. (Jelínek, Melicharová, 2004)

3.1.4 Odklony v trestním řízení

Tyto odklony jsou vnímány jako prostředek tzv. racionalizace trestní justice, který slouží k zjednodušení a ke zkrácení trestního řízení. (Ščerba, Coufalová, 2016)

Princip tzv. restorativní justice nahlíží na spáchaný čin jako na konflikt mezi pachatelem a poškozeným. Dochází k větší angažovanosti poškozených do celého trestního řízení. (Brucknerová, 2015)

Odklony v trestním řízení jsou spojeny i s určitou formou výchovného působení na osobu, vůči níž je trestní řízení vedeno. Takováto forma může mít různou podobu jako např. různá omezení a povinnosti, stanovení zkušební doby, nutnost vykonat obecně prospěšné práce nebo povinnost zaplatit určitou peněžitou částku. Některými svými důsledky pro pachatele či obviněného se odklony v trestním řízení podobají alternativním trestům a je možné je označovat jako sankční opatření. Tyto odklony tvoří součást systému sankcí a jejich aplikace představuje mimo jiné také procesní prostředky sankcionování pachatelů.

Dle § 3 ZSM je zásadní upřednostňovat zvláštní způsoby řízení (odklony) před ukládáním trestních opatření. Zákon chápe odklony v trestním řízení jako specifickou formu reakce na provinění, které páchají mladiství pachatelé. Tato forma se vyskytuje vedle hmotněprávních sankcí, resp. je může nahrazovat. Odklony tedy představují relativně samostatnou součást systému sankčních opatření, které jsou určeny pro postih trestné činnosti mladistvých. (Ščerba, Coufalová, 2016)

3.2 Sankcionování a opatření ukládaná dětem mladším patnácti let

Těmito opatřeními, které jsou ukládány dětem do patnácti let, jsou dle § 93 ZSM:

- výchovná povinnost;
- výchovné omezení;
- napomenutí s výstrahou;
- zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče;
- dohled probačního úředníka;
- ochranná výchova;
- ochranné léčení. (Zákon č. 218/2003 Sb.)

Soud pro mládež by měl při výběru vhodného opatření vycházet nejdříve z výsledků předchozího pedagogicko-psychologického vyšetření. (Hulmáková, 2013)

První tři, ze zmíněných opatření, jsou totožná s výchovnými opatřeními, která jsou ukládána mladistvým. Dalším opatřením, které se provádí ve střediscích výchovné péče, je zařazení dítěte do vhodného výchovného programu ve školských zařízeních. Je doporučován především psychologický a terapeutický program. Následujícím opatřením je dohled probačního úředníka, který navštěvuje dítě pravidelně a také nad ním vykonává dohled a to především v jeho bydlišti, ale může i ve škole.

Dalším opatřením, které je obvykle vykonáváno v dětských domovech se školou, je ochranná výchova. Pokud je dítě starší dvanácti let a projevují se u něho závažné poruchy v chování, může být umístěno ve zvláštních výchovných zařízeních resp. v léčebném ústavu, vyžaduje-li to stav dítěte. Ochrannou výchovu je možné uložit dítěti mladšímu patnácti let:

- fakultativně – pokud je to nezbytně nutné, z důvodu povahy spáchaného činu jinak trestného, k zajištění řádné výchovy dítěte. V tomto případě by měla být ochranná výchova využívána jako krajní řešení za kumulativního splnění podmínky, tedy pokud řádná výchova chybí a dále se pak odůvodňuje povaha spáchaného činu. Existuje-li nedostatek ve výchovném prostředí, nemělo by to být ještě důvodem k tomu, aby dítěti byla uložena ochranná výchova. Je možné uložit ústavní výchovu dle občanského zákoníku jako mírnější krok, tu ale soud pro mládež nemůže nařídit přímo, může ji uložit pouze obecný soud příslušný k řízení ve věcech péče o nezletilé;

- obligatorně – jestliže dítě spáchalo čin jinak trestný, za nějž dovoluje TrZ uložení výjimečného trestu, kterým může být trest odnětí svobody.

Ochranná výchova, kromě ochranného léčení, je nejpřísnějším opatřením, které je možné dítěti uložit. Státní zástupce má povinnost vždy podat návrh na uložení ochranné výchovy v případě, že dítě mladší patnácti let dále pokračuje v páchání činů.

Ochranné léčení je upraveno v § 99 TrZ. Před uložením ochranného léčení musí být dítě vyšetřeno znalci z oboru psychologie a psychiatrie, kteří zjistí jeho duševní stav. Toto opatření je možné uložit dítěti jen v případě splnění alespoň jedné ze dvou podmínek. Tedy pokud dítě spáchá čin jinak trestný:

- ve stavu, který je vyvolán duševní poruchou, anebo
- pod vlivem návykové látky či v souvislosti s jejím zneužíváním, pokud se jedná o dítě, které se oddává zneužívání této látky. Současně musí být splněno, že pobyt dítěte na svobodě by byl bez uloženého ochranného léčení velmi nebezpečný.

Ochranné léčení se ukládá v:

- ústavní formě – u závažnějších stavů dítěte či závažnějších činů spáchaných dítětem;
- ambulantní formě – v případě, kdy dítěti hrozí, že nebude moct dostatečně vykonávat ochranné léčení kvůli rodinnému zázemí.

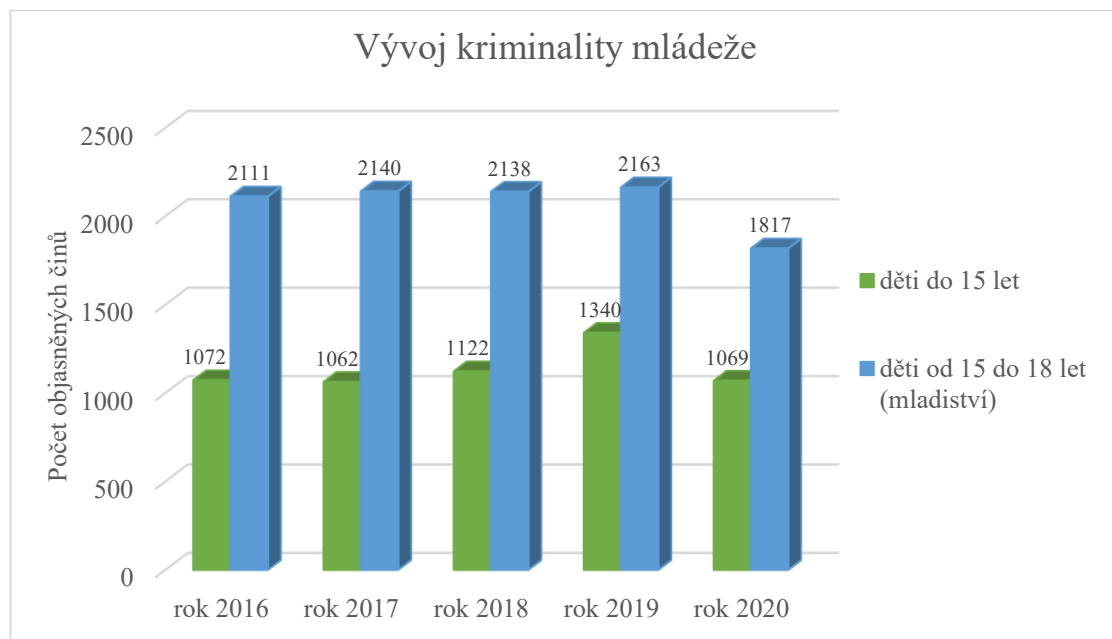
Dítěti, který spáchá čin jinak trestný, může být současně uloženo více než jedno konkrétní opatření, zejména pokud je to důležité k dosažení účelu ZSM. Opatření, která mohou být uložena dítěti mladšímu patnácti let, se ukládají na dobu neurčitou, tzn. do té doby, dokdy jejich účel trvá, ale maximálně do osmnácti let. Výjimkou je uložení ochranné výchovy, která může být prodloužena až do devatenácti let, a to na základě vydaného rozhodnutí soudu před osmnáctým rokem dítěte. Ochranné léčení může trvat i déle, a to do té doby, dokud to jeho účel vyžaduje. Soud pro mládež vydává tyto rozhodnutí, kterým je:

- rozsudek – rozhoduje se jím o uložení opatření;
- usnesení – rozhoduje se jím o zrušení uloženého opatření, nebo také o změně uloženého opatření či o upuštění od uložení opatření, popř. o zastavení řízení a o zamítnutí návrhu státního zástupce. (Brucknerová, 2015)

4 Vývoj kriminality mládeže a statistiky soudních údajů

4.1 Vývoj kriminality mládeže

V této kapitole je uvedeno, jak se vyvíjela kriminalita mládeže za posledních pět let, tedy od roku 2016 až do roku 2020. Mládež je zde rozdělena podle věku, a to na děti do patnácti let a na mladistvé. Jsou zde zmíněny objasněné skutky v každém z těchto zmíněných let. Tedy ty činy, u nichž bylo zahájeno trestní řízení v tom stejném roce, ve kterém byly tyto skutky spáchány a zároveň i objasněny.

Obrázek 1 – Vývoj kriminality mládeže v letech 2016 až 2020

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

V roce 2016 bylo u dětí mladších patnácti let objasněno 1 072 skutků. V roce následujícím bylo objasněno o 10 skutků méně a jednalo se o nejmenší počet spáchaných činů jinak trestných oproti ostatním rokům. Počet spáchaných skutků dětmi do patnácti let pomalu rostl a to až do roku 2019, kdy jich bylo objasněno nejvíce a jednalo se celkem o 1 340 činů jinak trestných. V následujícím roce počet spáchaných skutků klesl a bylo objasněno o 271 skutků méně než v předešlém roce.

Mladiství, tedy osoby ve věku od patnácti do osmnácti let, se dopustili protiprávního jednání častěji na rozdíl od dětí mladších patnácti let. Od roku 2016 počet provinění mladistvých stoupal a to až do roku 2019, kdy bylo objasněno nejvíce skutků a to celkem 2 163 provinění. Od tohoto roku kriminalita mladistvých klesá. Nejméně provinění u mladistvých bylo spácháno v roce 2020, kdy bylo objasněno o 346 skutků méně oproti předešlému roku.

4.1.1 Činy jinak trestné spáchané dětmi do 15 let

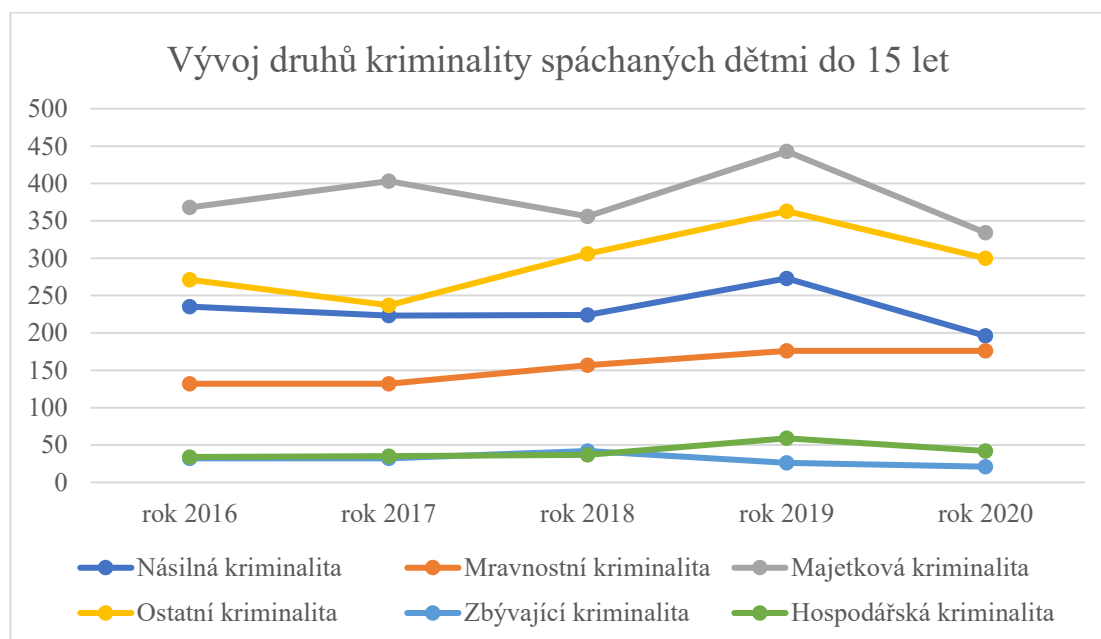
Jsou zde uvedeny jednotlivé druhy kriminality, kterých se děti do patnácti let dopustily. Tedy kolik a jaké činy jinak trestné tyto děti mladší patnácti let spáchaly.

Tabulka 1 – Druhy kriminality spáchané dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020

Druhy kriminality	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019	rok 2020
násilná kriminalita	235	223	224	273	196
mravnostní kriminalita	132	132	157	176	176
majetková kriminalita	368	403	356	443	334
ostatní kriminalita	271	237	306	363	300
zbývající kriminalita	32	32	42	26	21
hospodářská kriminalita	34	35	37	59	42
celková kriminalita	1072	1062	1122	1340	1069

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

Děti mladší patnácti let nejvíce páchaly majetkovou kriminalitu a dále také činy jinak trestné, spadající do ostatní, násilné a mravnostní kriminality. V roce 2019 spáchaly největší počet činů jinak trestných, celkem tedy 1 340 skutků.

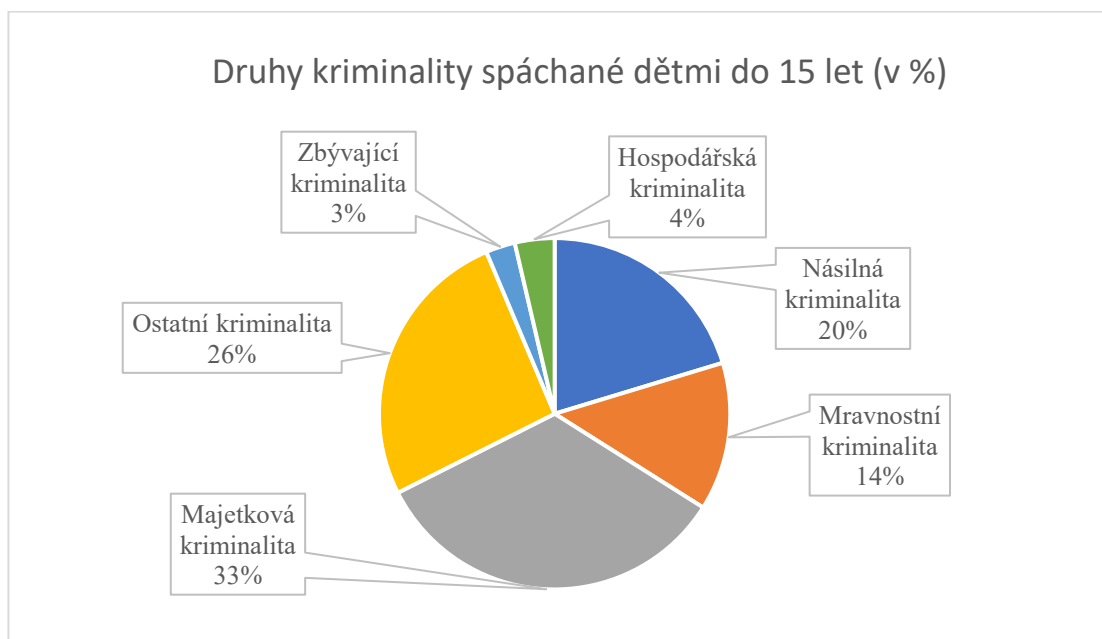

Obrázek 2 – Vývoj druhů kriminality spáchaných dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

Graf zobrazuje vývoj jednotlivých druhů kriminalit, kterých se dopustily děti mladší patnácti let. Mravnostní a hospodářská kriminalita od roku 2016 až do roku 2019 poměrně vzrostla. Násilná kriminalita klesá, tedy kromě roku 2019, kdy velmi výrazně stoupla. Činy jinak trestné spadající do zbývající kriminality výrazně neklesaly ani nestoupaly v posledních pěti letech. Největší výkyvy byly u majetkové kriminality a také u skutků, které spadají

do ostatní kriminality. U těchto dvou kriminalit byl velký výkyv v roce 2019, kdy bylo spácháno nejvíce skutků dětmi mladšími patnácti let.

Obrázek 3 – Druhy kriminality spáchané dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

Největší počet činů jinak trestných, spadajících do násilné kriminality (20 %), byl spáchán v roce 2019, kdy bylo objasněno 273 skutků. Nejčastěji byly páchané loupeže a úmyslná ublížení na zdraví. K početným patřilo i vydírání, nebezpečné vyhrožování a porušování domovní svobody. Děti mladší patnácti let se v posledních pěti letech dopustily i vražd, kromě roku 2017. V roce 2016 byly spáchány činy usmrcení z nedbalosti, rvačka či útisky, ale v letech následujících tyto činy spáchány už nebyly. K dalším násilným činům, které páchaly děti do patnácti let, patřilo např. násilí proti úřední osobě, násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci nebo týrání osoby žijící ve společném obydlí. Oproti mladistvým pachatelům se děti mladší patnácti let dopustily týrání svěřené osoby a činu jinak trestného, který se řadí do ostatních násilných trestných činů.

Děti mladší patnácti let se dopustily nejvíce činů jinak trestných, spadajících do mravnostní kriminality (14 %), v roce 2019 i v roce 2020 a jednalo se o 176 objasněných skutků, v obou z těchto roků. K často páchaným činům jinak trestným, za posledních pět let, patřilo pohlavní zneužívání ostatní, dále činy, které se řadí do ostatních mravnostních trestných činů a také znásilnění. Tyto činy jinak trestné jsou víceméně od roku 2016 páchany čím dál častěji. K méně početným činům jinak trestným spáchaných dětmi do patnácti let patřil sexuální nátlak,

pohlavní zneužívání v závislosti, komerční forma sexuálního zneužívání ostatní, šíření pornografie, soulož mezi příbuznými nebo ostatní pohlavní úchytky.

Největší počet spáchaných skutků v majetkové kriminalitě (33 %) byl v roce 2019, kdy bylo objasněno celkem 443 činů jinak trestných. Nejvíce krádeží vloupáním bylo spácháno v roce 2016, kdy bylo objasněno 123 skutků. Nejčastěji páchanými byly krádeže vloupáním do obchodů, restaurací a hostinců, kiosků, bytů, víkendových chat, rodinných domků a do ostatních objektů. V roce 2019 bylo spácháno nejvíce prostých krádeží, celkem 228 objasněných skutků. Nejčastěji byly páchany krádeže kapesní, jiné na osobách, motorových vozidel dvoustopých, věcí z aut, v bytech a v jiných objektech. V roce 2017 se dítě mladší patnácti let dopustilo i prosté krádeže domácího zvířectva, toho se mladiství pachatelé nedopustili. Největšího počtu spáchané ostatní majetkové kriminality bylo v roce 2019, kdy bylo objasněno 95 skutků a nejčastěji bylo pácháno poškozování cizích věcí.

Ostatní kriminalita (26 %) byla nejčastěji páchána v roce 2019, kdy bylo objasněno celkem 363 činů jinak trestných. K nejčastěji páchaným skutkům, spadajících do ostatní kriminality, patřilo především sprejerství, výtržnictví, nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jiného. Často páchaným skutkem se stalo také maření výkonu úředního rozhodnutí. V roce 2016 byly spáchány jen 4 skutky maření výkonu úředního rozhodnutí, ale v roce 2019 jich bylo spácháno mnohem více, celkem 94 činů jinak trestných.

Děti mladší patnácti let se dopouštěly i skutků spadajících do zbývající kriminality (3 %). K často páchaným patřily zejména dopravní nehody silniční nedbalostní, ublížení na zdraví z nedbalosti, týrání zvířat, šíření poplašné zprávy i ostatní trestná činnost. Oproti mladistvým se děti mladší patnácti let dopustily i veškerých úmyslných nehod a také železničních nedbalostních nehod. Největšího počtu činů jinak trestných se děti mladší patnácti let dopustily v roce 2018, kdy jich bylo objasněno celkem 42.

Hospodářské kriminality (4 %) se děti do patnácti let dopustily nejvíce v roce 2019, kdy bylo objasněno celkem 59 činů jinak trestných. Nejčastěji bylo pácháno neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku. Od roku 2016 až do roku 2019 byl tento čin jinak trestný páchán dětmi do patnácti let čím dál častěji.

4.1.2 Provinění spáchaná mladistvými

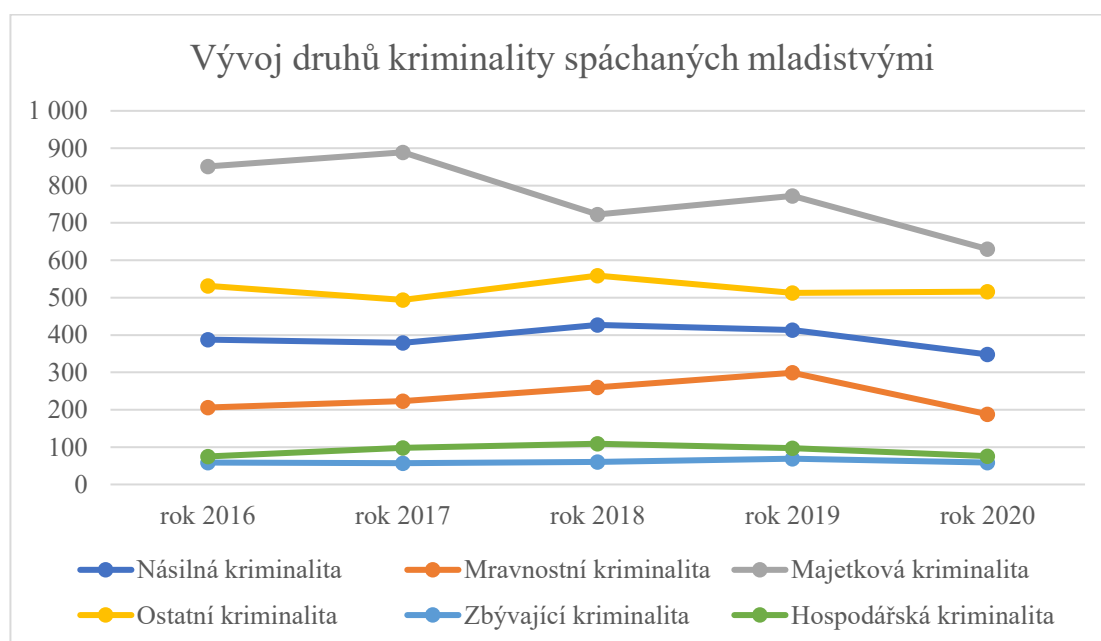
Jsou zde uvedeny jednotlivé druhy kriminality, kterých se dopustili mladiství, tedy osoby ve věku od patnácti do osmnácti let. Dále je zde uvedeno, jakých provinění se dopustili mladiství v posledních pěti letech a je zdůrazněno, jaké skutky páchají mladiství oproti dětem mladších patnácti let. Tedy jakých činů jinak trestných se děti do patnácti let v posledních pěti letech nedopustily, ale mladistvé osoby tyto provinění spáchaly.

Tabulka 2 – Druhy kriminality spáchané mladistvými v letech 2016 až 2020

Druhy kriminality	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019	rok 2020
násilná kriminalita	388	379	427	413	348
mravnostní kriminalita	206	223	260	299	188
majetková kriminalita	851	889	723	772	630
ostatní kriminalita	532	494	559	513	516
zbývající kriminalita	59	57	60	69	59
hospodářská kriminalita	75	98	109	97	76
celková kriminalita	2111	2140	2138	2163	1817

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

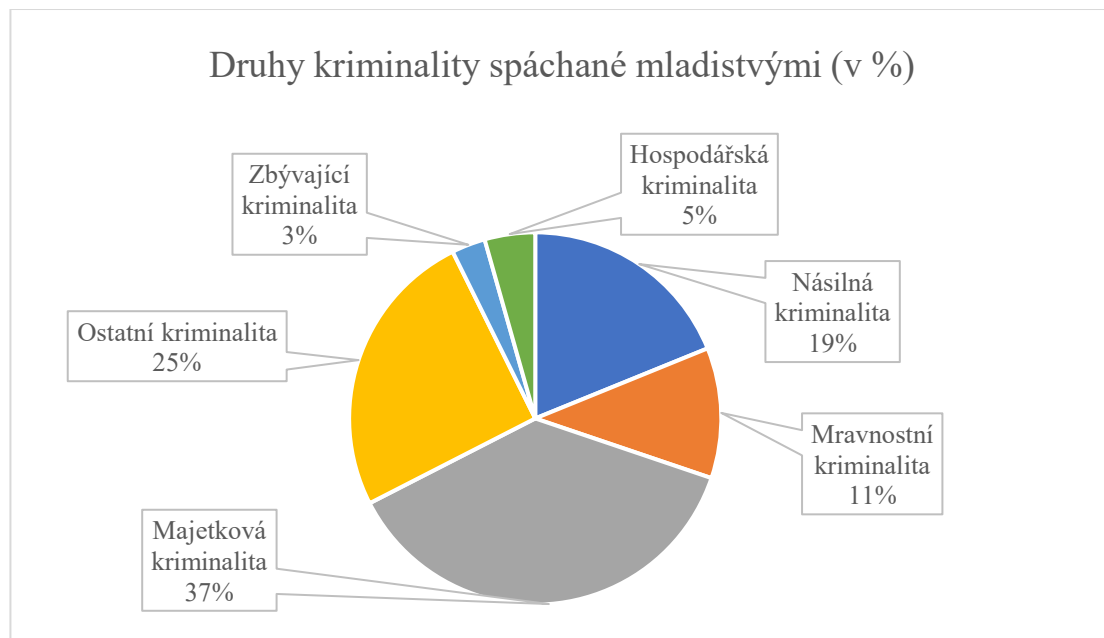
Nejvíce provinění spáchaly mladistvé osoby v roce 2019, kdy bylo objasněno celkem 2 163 skutků. Mladiství pachatelé se také nejčastěji dopouštěli majetkové kriminality, stejně jako děti mladší patnácti let. Dále mladiství často páchali provinění, která spadají do ostatní, násilné a mravnostní kriminality. Oproti dětem mladších patnácti let spáchali mladiství pachatelé mnohem více provinění spadajících do hospodářské kriminality.

Obrázek 4 – Vývoj druhů kriminality spáchaných mladistvými v letech 2016 až 2020

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

Graf zobrazuje vývoj jednotlivých druhů kriminalit spáchaných mladistvými. Majetková kriminalita od roku 2017 výrazně klesla. Mravnostní kriminalita výrazně stoupla a to až do roku 2019. Ostatní kriminalita velmi výrazně stoupla jen v roce 2018. U násilné, hospodářské a zbývající kriminality nebyly výrazné výkyvy v počtu spáchaných provinění.

Obrázek 5 – Druhy kriminality spáchané mladistvými v letech 2016 až 2020 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

Nejvíce provinění v násilné kriminalitě (19 %) spáchali mladiství v roce 2018, kdy bylo objasněno 427 skutků. Nejčastěji páchanými proviněními byli především úmyslná ublížení na zdraví a loupeže. K často páchaným proviněním patřila i nebezpečná vyhrožování, vydírání či porušování domovní svobody. Oproti dětem mladších patnácti let se mladiství dopustili i loupeží na finančních institucích a to roku 2018, a dále také nebezpečného pronásledování.

Největší počet spáchaných provinění, v mravnostní kriminalitě (11 %), byl v roce 2019 a jednalo se celkem o 299 objasněných skutků. Nejčastěji páchaným proviněním bylo pohlavní zneužívání ostatní. Dalšími častými proviněními byli např. znásilnění a ostatní mravnostní trestné činy. Tyto ostatní mravnostní trestné činy od roku 2016 až to roku 2019 výrazně vzrostly. Oproti dětem mladších patnácti let se mladiství dopustili i úmyslného ublížení na zdraví lidskou nemocí a obchodování s lidmi.

Majetkové kriminality (37 %) bylo nejvíce spácháno mladistvými v roce 2017, kdy bylo objasněno celkem 889 provinění. Nejvíce krádeží vloupáním bylo spácháno v roce 2017 a jednalo se o 310 objasněných skutků. Nejčastěji páchanými proviněními byly krádeže

vloupaním do obchodů, restaurací a hostinců, kiosků, škol, bytů, víkendových chat, rodinných domků a také do ostatních objektů. Oproti dětem mladších patnácti let se mladiství dopustili i krádeží vloupáním do objektů se starožitnostmi. Největší počet spáchaných prostých krádeží byl v roce 2016, kdy bylo objasněno 490 skutků. Nejčastěji páchanými proviněními byly prosté krádeže kapesní, jiné na osobách, motorových vozidel dvoustopých, v bytech a také v jiných objektech. Mladiství se dopustili i prostých krádeží mezi zaměstnanci na pracovišti, toho se děti do patnácti let nedopustily. Ostatní majetkové kriminality bylo nejvíce spácháno v roce 2019, celkem se jednalo o 151 objasněných skutků. Nejčastěji páchanými proviněními v ostatní majetkové kriminalitě byly podvody a poškozování cizích věcí. Oproti dětem mladších patnácti let se mladiství dopustili neoprávněného užívání cizí věci a pytláctví.

Největší počet spáchané ostatní kriminality (25 %) byl v roce 2018, kdy bylo u mladistvých objasněno celkem 559 provinění. K nejčastěji páchaným proviněním patří zejména nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jiného, sprejerství, výtržnictví, a také maření výkonu úředního rozhodnutí. Oproti dětem mladších patnácti let se mladiství dopustili ještě výtržnictví na sportovních a veřejných akcích, nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou látku a také výbuchů.

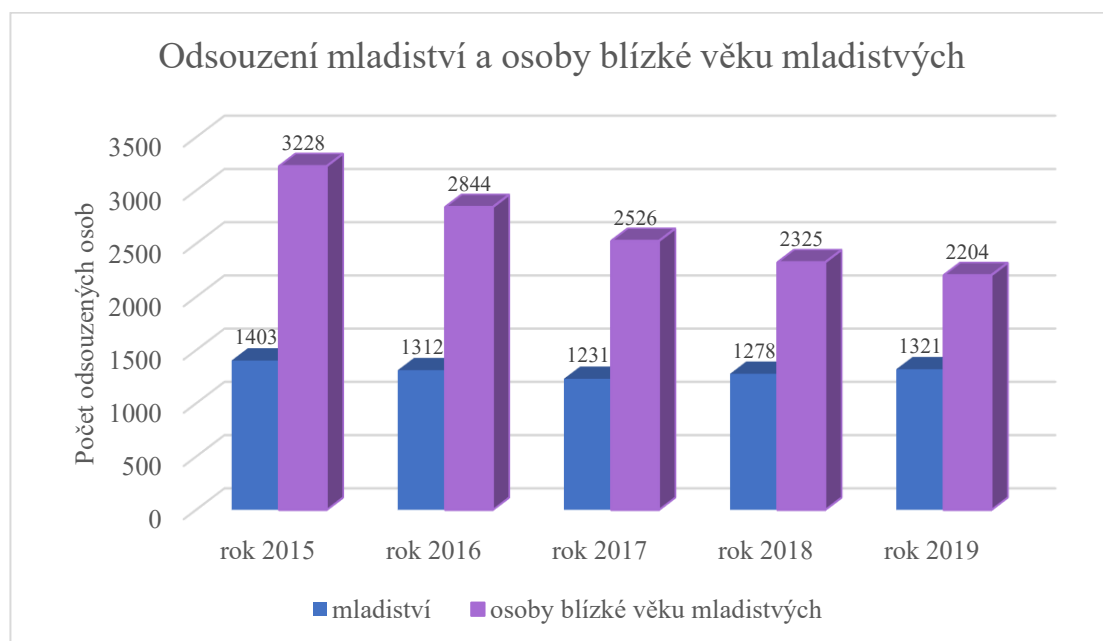
Nejčastěji páchanými proviněními, spadajícími do zbývající kriminality (3 %), byly především dopravní nehody silniční nedbalostní, ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství a ostatní trestná činnost. Oproti dětem mladších patnácti let se mladiství dopustili i nadřzování a ublížení na zdraví z nedbalosti týkající se pracovního úrazu, zanedbání povinné výživy, a také podněcování k národnostní a rasové nenávisti. Největšího počtu provinění ve zbývající kriminalitě bylo spácháno mladistvými v roce 2019, kdy bylo objasněno celkem 69 provinění.

Nejvíce provinění v hospodářské kriminalitě (5 %) bylo spácháno mladistvými v roce 2018, kdy bylo objasněno celkem 109 skutků. Nejčastěji páchaným proviněním bylo neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku. Oproti dětem mladších patnácti let se mladiství dopustili ještě krádeží, podvodů v sociálním zabezpečení a nemocenském pojištění, padělání a pozměnění veřejných listin, zkrácení daně, vystavení nepravdivého potvrzení a zprávy, neoprávněného užívání motorového vozidla, porušení tajemství dopravních zpráv, zpronevěry, krádeží poštovních a silničních zásilek, podílíctví, zastření původu věci, úmyslné havárie a provozní poruchy, pojistných a úvěrových podvodů. Mladiství pachatelé tedy spáchali mnohem více skutků spadajících do hospodářské kriminality oproti dětem mladším patnácti let.

4.2 Statistiky soudních údajů

V této kapitole jsou nejprve uvedeny informace ohledně odsouzených mladistvých a osobách blízkých věku mladistvých, o kterých rozhodly soudy v posledních pěti letech, a to podle posledních zveřejněných soudních informací. Konkrétně tedy mezi lety 2015 až 2019.

Podkapitola se poté týká jen mladistvých pachatelů, kde jsou uvedeny opatření, které soudy pro mládež uložily mladistvým pachatelům a to také za posledních pět let.

Obrázek 6 – Odsouzení mladiství a osoby blízké věku mladistvých v letech 2015 až 2019

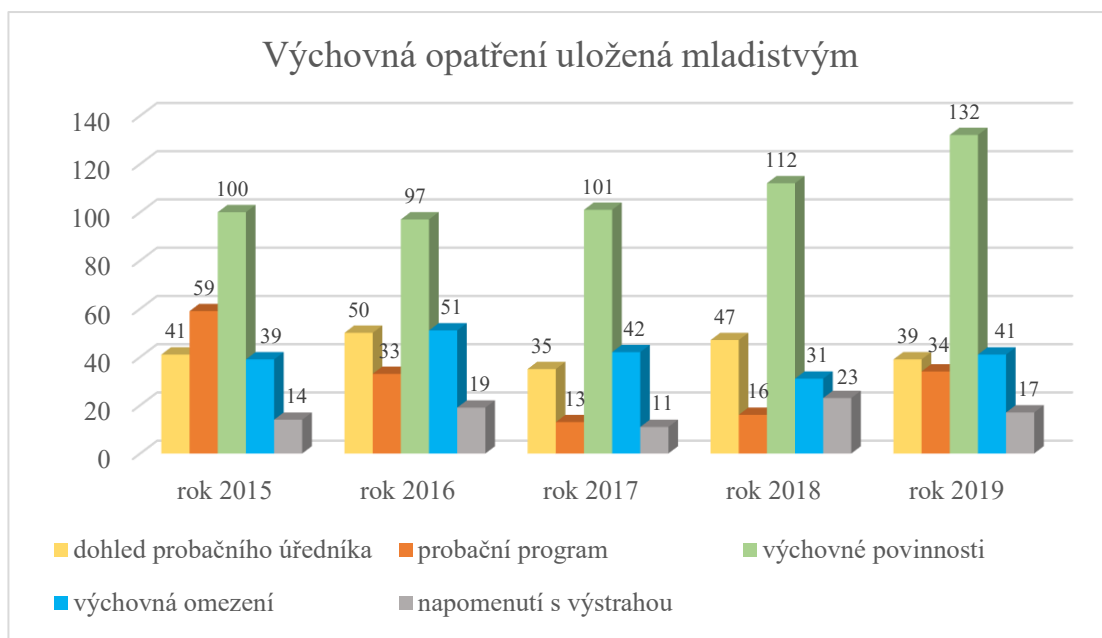
Zdroj: vlastní zpracování dle [10]

Počet odsouzených mladistvých je mnohem menší než počet odsouzených osob blízkých věku mladistvých. Největší počet odsouzených mladistvých, tedy osob ve věku od patnácti do osmnácti let, byl v roce 2015, kdy jich bylo odsouzeno celkem 1 403. V roce 2017 bylo odsouzeno 1 231 mladistvých, tedy nejméně v posledních pěti letech. Od tohoto roku se počet odsouzených mladistvých zvyšoval.

Nejvíce odsouzených osob blízkých věku mladistvých bylo v roce 2015. V tomto roce bylo odsouzeno celkem 3 228 osob blízkých věku mladistvých, tedy osob ve věku od osmnácti do devatenácti let. Počet odsouzených se od tohoto roku snižoval a nejméně jich bylo odsouzeno v roce 2019, celkem tedy 2 204 osob blízkých věku mladistvých.

4.2.1 Opatření, která byla uložena mladistvým pachatelům

Je zde uvedeno, jaká opatření byla uložena mladistvým pachatelům, za posledních pět let, konkrétně od roku 2015 až do roku 2019. Jsou zde tedy uvedena výchovná, ochranná i trestní opatření, která uložily soudy pro mládež mladistvým osobám a dále je zmíněno také upuštění od uložení trestního opatření. Nejdříve budou zmíněna uložena výchovná opatření.

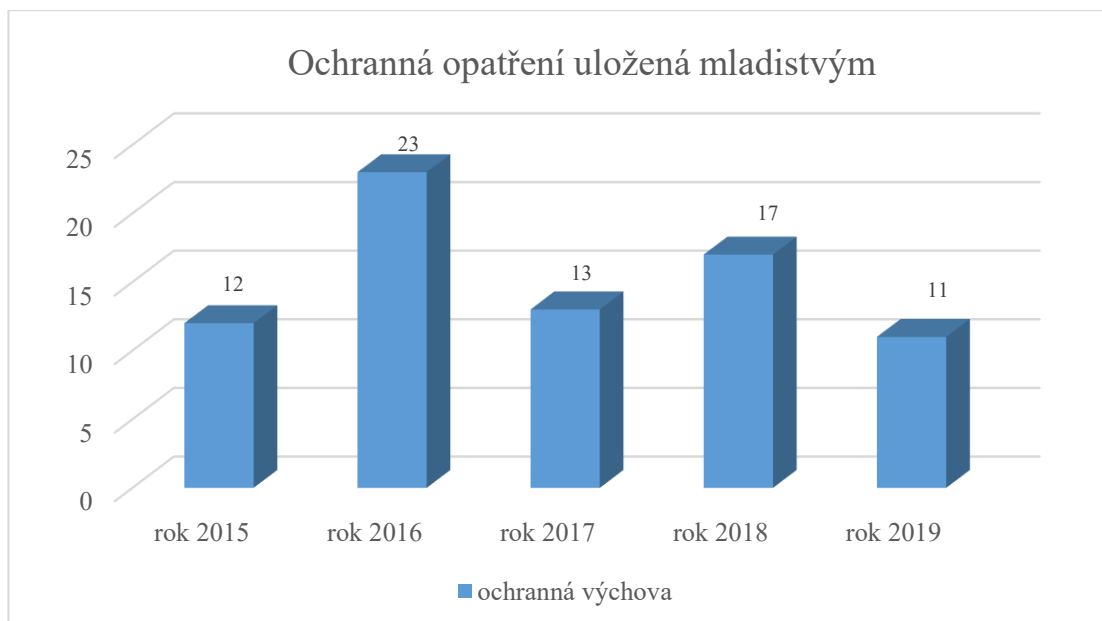
Obrázek 7 – Výchovná opatření uložena mladistvým v letech 2015 až 2019

Zdroj: vlastní zpracování dle [10]

Nejčastěji ukládaným výchovným opatřením byla výchovná povinnost. V roce 2019 bylo uloženo nejvíce výchovných povinností, celkem 132. Ukládání probačních programů se od roku 2016 výrazně zmenšilo. V roce 2015 bylo uloženo 59 probačních programů, ale v roce 2017 jen 13. Dalšími často uloženými výchovnými opatřeními byly dohledy probačních úředníků a výchovná omezení. Tato opatření se za posledních pět let ukládají víceméně stejně často, tedy výrazně zde čísla neklesají ani nestoupají. Nejméně bylo uloženo napomenutí s výstrahou a to v roce 2017, kdy jich soudy uložily jen 11. V roce následujícím jich bylo uloženo nejvíce, celkem tedy 23 tohoto opatření.

Dále soudy pro mládež ukládají i ochranná opatření mladistvým pachatelům. Kolik jich bylo uloženo v posledních pěti letech, je uvedeno na grafu níže.

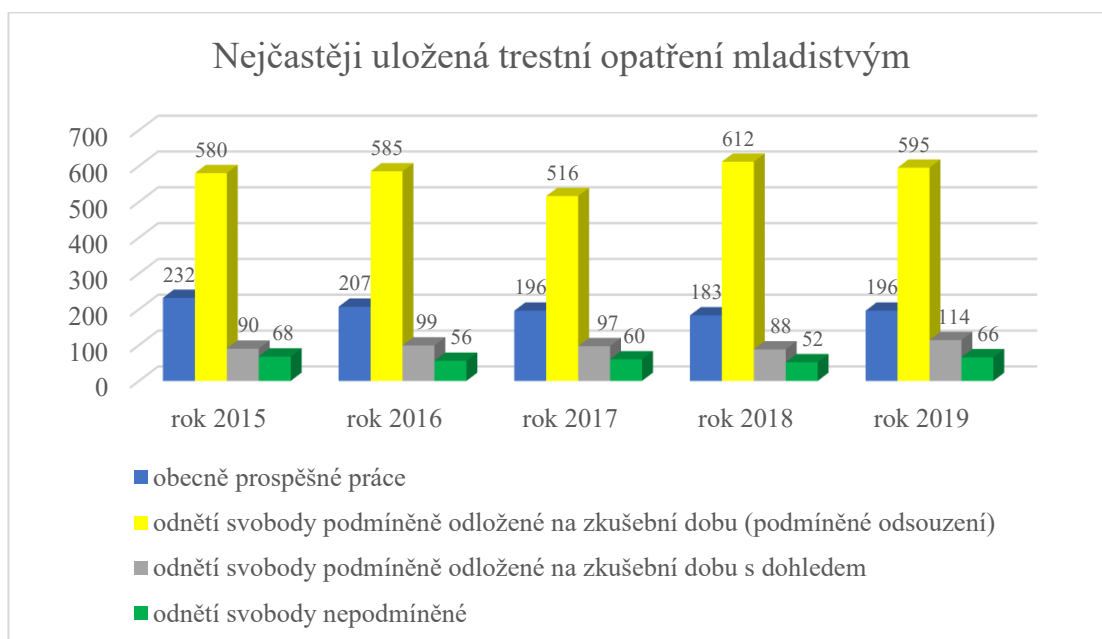

Obrázek 8 – Ochranná opatření uložena mladistvým v letech 2015 až 2019

Zdroj: vlastní zpracování dle [10]

Podle ZSM je možné uložit jako ochranné opatření jen ochrannou výchovu. Ostatní ochranná opatření jsou pak ukládána podle TrZ. V roce 2016 byla ochranná výchova uložena nejčastěji oproti ostatním rokům, celkem bylo uloženo tedy 23 tohoto opatření. Nejmenšího počtu ochranné výchovy, celkem 11, bylo uloženo v roce 2019.

Soudy pro mládež také ukládají trestní opatření. Nejdříve budou zmíněna trestní opatření, která byla mladistvým pachatelům ukládána nejčastěji.

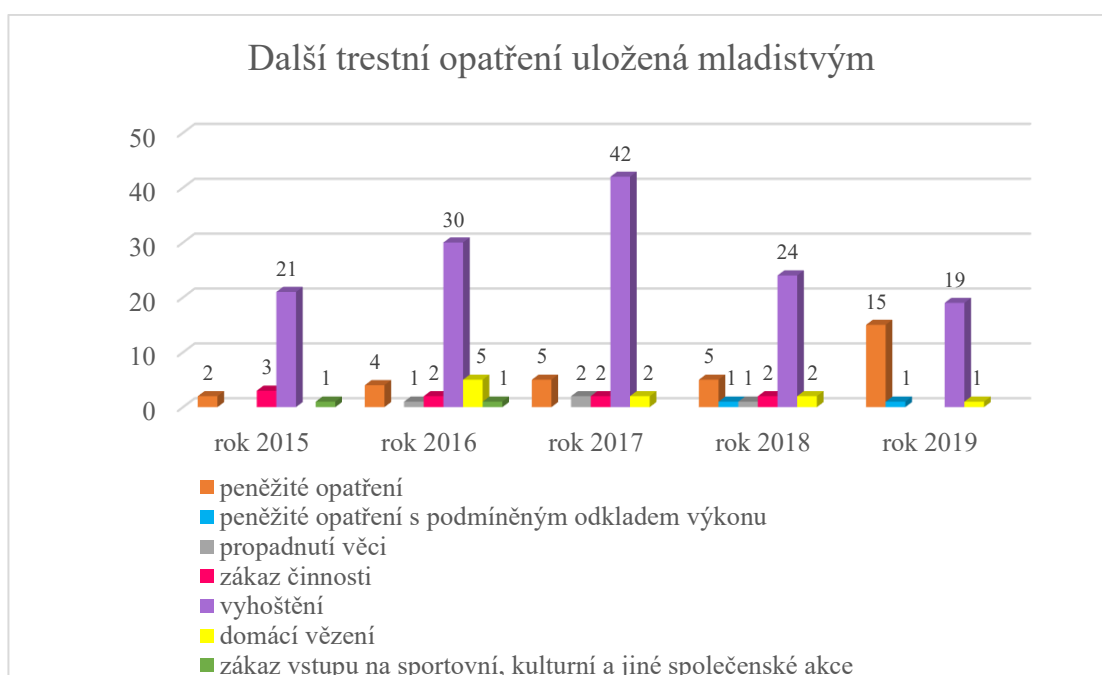

Obrázek 9 – Nejčastěji uložena trestní opatření mladistvým v letech 2015 až 2019

Zdroj: vlastní zpracování dle [10]

Nejčastěji ukládaným trestním opatřením bylo podmíněné odsouzení či jinak řečeno odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu. V roce 2018 bylo uloženo celkem 612 podmíněného odsouzení, tedy nejvíce v posledních pěti letech. Často ukládaným trestním opatřením byly také obecně prospěšné práce a v roce 2015 jich bylo uloženo nejvíce, celkem tedy 232. K dalším často ukládaným trestním opatřením patřilo odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem a odnětí svobody nepodmíněné.

Soudy pro mládež, v posledních pěti letech, také uložily tato trestní opatření, která jsou ale ukládána menšímu počtu odsouzených mladistvých pachatelů.

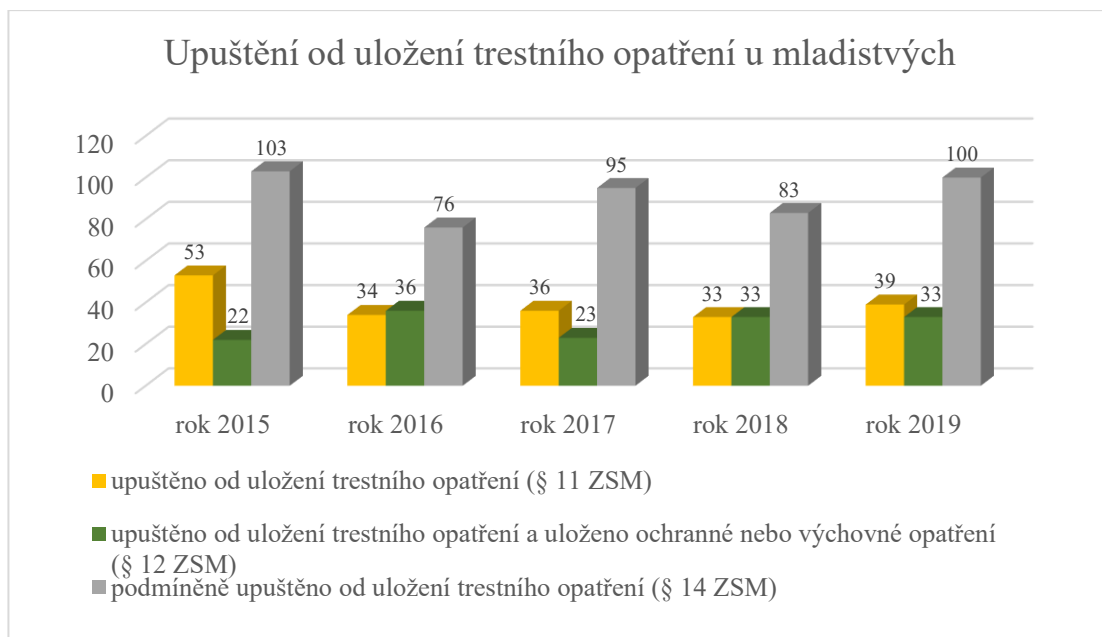

Obrázek 10 – Další trestní opatření uložená mladistvým v letech 2015 až 2019

Zdroj: vlastní zpracování dle [10]

V těchto posledních pěti letech, tedy od roku 2015 až do roku 2019, uložily soudy pro mládež mladistvým pachatelům také méně ukládaná trestní opatření a jednalo se o vyhoštění, peněžitě opatření, domácí vězení, zákaz činnosti a propadnutí věci. K nejméně ukládaným trestním opatřením patřil např. zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, který byl uložen jen v letech 2015 a 2016. Dále také peněžitě opatření s podmíněným odkladem výkonu, které bylo uloženo v letech 2018 a 2019.

Soudy pro mládež mohou také od uloženého trestního opatření upustit. Podle ZSM mohou soudy pro mládež využít až tři možnosti upuštění, tyto možnosti budou uvedeny na grafu níže.

Obrázek 11 – Upuštění od uložení trestního opatření u mladistvých v letech 2015 až 2019

Zdroj: vlastní zpracování dle [10]

Soudy pro mládež upustily od uložení trestního opatření u mladistvých pachatelů v každém z těchto zmíněných let, tedy v letech 2015 až 2019. Nejvíce upuštění od uložení trestního opatření, podle § 11 ZSM, bylo uloženo soudy pro mládež v roce 2015, celkem tedy 53 upuštění. Soudy pro mládež dále upustily od uložení trestního opatření a uložily mladistvým ochranné nebo výchovné opatření, podle § 12 ZSM, a nejčastěji se tak stalo v roce 2016, kdy se jednalo celkem o 36 upuštění. Soudy pro mládež dále také podmíněně upustily od uložení trestního opatření a to podle § 14 ZSM. Podmíněná upuštění soudy pro mládež ukládaly mladistvým častěji oproti ostatním uvedeným upuštěním od uložení trestního opatření. Nejčastěji uložily soudy pro mládež podmíněná upuštění v roce 2015, kdy bylo uloženo 103 podmíněných upuštění od uložení trestního opatření.

5 Analýza soudních rozhodnutí

Jsou zde analyzována tři soudní rozhodnutí a každé z nich se týká jiné věkové kategorie.

Tabulka 3 – Analyzovaná soudní rozhodnutí

Rozhodnutí Nejvyššího soudu	dítě mladší patnácti let	mladistvý	osoba blízká věku mladistvých
důvod dovolání	§ 241a OSŘ	§ 265b TrŘ	§ 265b TrŘ
datum rozhodnutí	12. 5. 2020	24. 3. 2020	13. 12. 2017
spisová značka usnesení	8 Tdo 443/2020	8 Tdo 197/2020	7 Tdo 1517/2017
spisové značky předchozích rozsudků	7 Rod 2/2019 3 Rodo 2/2019	8 Tm 31/2019 4 Tmo 50/2019	2 T 139/2016 5 To 118/2017
dotčené předpisy	§ 243c OSŘ § 90 a § 93 ZSM § 171 TrZ	§ 173 a § 175 TrZ	§ 265k a § 265m TrŘ § 143 a § 147 TrZ

Zdroj: vlastní zpracování dle [16, 17, 18]

Prvním analyzovaným soudním rozhodnutím je usnesení Nejvyššího soudu, soudu pro mládež, týkající se dítěte mladšího patnácti let. Usnesení se týkalo dovolání proti rozsudku krajského soudu jako odvolacího soudu pro mládež. Druhé analyzované soudní rozhodnutí je také usnesením Nejvyššího soudu, soudu pro mládež, ale týká se mladistvého, který se také dovolal proti rozsudku krajského soudu. Obě tato usnesení jsou jedny z nejnovějších soudních rozhodnutí, konkrétně z roku 2020 a jedná se o násilné činy spáchané těmito pachateli. Třetím analyzovaným soudním rozhodnutím je usnesení Nejvyššího soudu z roku 2017, týkající se dovolání obviněné proti rozsudku krajského soudu. Obviněná se dopustila násilných trestných činů a to ve věku blízkém věku mladistvých.

5.1 Soudní rozhodnutí o dítěti mladším patnácti let

Dítě mladší patnácti let (nezletilý) A. A. se spolu s dalším podezřelým nezletilým B. B. dopustili činu jinak trestného vůči nezletilému C. C., kterému zastoupili cestu a fyzicky ho napadli a to dne 23. 1. 2019. Tomuto činu přihlíželi tři nezletilí a to D. D., E. E. a F. F. a útok na nezletilého C. C. ještě verbálně podněcovali. Skutku také předcházelo podobné jednání, které trvalo v intervalech přibližně dvakrát týdně a to od září roku 2018, a tím poškozenému C. C. způsobili újmu, naštěstí bez zranění.

Okresní státní zástupce podal návrh, aby bylo nezletilému A. A. uloženo opatření dle § 90 ZSM, jelikož se nezletilý dopustil činu jinak trestného podle § 171 TrZ a jednalo se o omezování osobní svobody. Tento návrh odůvodnil tím, že Policie ČR ze dne 18. 3. 2019 usnesením věc odložila a tvrdila, že trestní stíhání nezletilého A. A. je nepřípustné a to z důvodu nedostatku jeho věku. Okresní státní zástupce navrhl, že by bylo vhodné nezletilému uložit opatření podle § 93 ZSM, tedy konkrétně napomenutí s výstrahou.

Okresní soud, soud pro mládež, uložil nezletilému navrhované opatření a to rozsudkem ze dne 25. 6. 2019, sp. zn. 7 Rod 2/2019. Prostřednictvím zvoleného advokáta podal nezletilý proti rozsudku odvolání, kde namítl, že se nepodařilo prokázat, že by jeho jednání, kterého se dopustil, bylo trestným činem a navrhl, aby odvolací soud tento rozsudek zrušil a aby ho zprostil návrhu na uložené opatření.

Krajský soud, jako odvolací soud pro mládež, rozhodl o odvolání a potvrdil rozsudek okresního soudu, který považoval za správný, a to rozsudkem ze dne 13. 11. 2019, sp. zn. 3 Rodo 2/2019. Odvolací soud uvedl, že dle § 171 TrZ je postihován pachatel, který brání užívat osobní svobodu jinému člověku a to bez oprávnění. Dále konstatoval, že bránění v užívání osobní svobody je zásahem do osobní svobody, kterým je znemožňován anebo omezován volný pohyb osoby a zároveň je této osobě také zabraňováno, aby o svém pohybu mohla svobodně rozhodovat. I důkazy svědčily o tom, že se jednalo o pokračování šikanování a o plánované jednání, kdy nezletilý A. A. společně s nezletilým B. B. úmyslně počkali na poškozeného, aby ho potrestali za údajně nevhodný výrok, který měl poškozený říct o matce nezletilého A. A. Spolužáci poškozeného zadrželi a došlo k fyzickému i slovnímu vulgárnímú napadení poškozeného, kterého drželi za zavazadlo nesené na zádech a poté v důsledku napadení poškozený upadl na zem, kde byl držen a bylo mu bráněno v pohybu. Odvolací soud je toho názoru, že toto jednání nezletilého překročilo meze pouhé klukoviny, tedy běžného nedorozumění mezi nezletilými.

Dále odvolací soud zcela neodmítl stanovisko advokáta nezletilého A. A., že by u trestně odpovědného mladistvého nemusel být skutek posouzen jako provinění omezování svobody dle § 171 TrZ, jelikož úmysl nezletilé osoby reálně nesměřoval k omezování volného pohybu nezletilého C. C., neboť motivem jeho zadržení byla snaha o fyzické napadení a ztrestání za výrok o matce nezletilého A. A. Zadržení nezletilého C. C. bylo prakticky prostředkem k realizaci takového záměru, v rámci kterého porušil nezletilý A. A. zájem společnosti na klidném občasném soužití, na které se vztahuje ustanovení § 358 TrZ o přečinu výtržnictví. Takový přečin je spáchán osobou, která se dopustí hrubé neslušnosti a to veřejně či na místě

přístupném veřejnosti anebo pokud výtržnost spáchá napadením jiné osoby. Nezletilý se v tomto případě dopustil fyzického napadení veřejně ve smyslu § 117 TrZ a zároveň na místě přístupném veřejnosti. Odvolacím soudem nebyl akceptován návrh advokáta na aplikaci § 7 ZSM, jelikož se nejednalo o případ, kde by nezletilý dobrovolně odstranil následek, který spočívá v porušení zájmu společnosti na ochraně ničím nerušeného občanského soužití a veřejného pořádku, ani že by projevil účinnou snahu po nápravě. Odvolací soud nedovodil u nezletilého zřetelnou míru sebekritiky, sebereflexe ani dostatečného uvědomění si protiprávnosti spáchaného činu, proto nevzal v úvahu možné upuštění od uložení opatření dle § 93 ZSM.

Prostřednictvím advokáta podal nezletilý A. A. dovolání proti rozsudku odvolacího soudu a to z důvodu nesprávného právního posouzení věci dle § 241 OSŘ. Nezletilý spatřoval přípustnost dovolání ve smyslu § 237 OSŘ v tom, že se odvolací soud prý odchýlil od ustálené rozhodovací praxe soudu dovolacího. Tímto odchýlením měl nezletilý na mysli, že k tomu, aby byly naplněny zákonné znaky přečinu omezování osobní svobody je potřeba velmi výrazný zásah do osobní svobody poškozeného, podle něho ale takové intenzity trestného činu omezování osobní svobody jeho skutek nedosahoval. Dalším důvodem podaného dovolání bylo, že soud podle nezletilého opřel odůvodnění rozsudku o úřední záznamy osob, jež byly získány na začátku řízení a to bez účasti nezletilého a k jejich čtení si ani nevyžádal souhlas. Byl proto přesvědčen, že není možné tyto listiny použít jako důkaz a že k jejich obsahu tedy nelze přihlížet. Nezletilý se podáním dovolání domáhal zrušení rozsudků jak krajského soudu, tak i okresního soudu a chtěl, aby byla věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud, jako dovolací soud pro mládež, se zabýval tím, zda je dovolání vůbec přípustné, jelikož zjistil že bylo dovolání podáno proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu v zákonné lhůtě a mělo i zákonné náležitosti. Dovoláním je možné napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu podle § 236 OSŘ, pokud to zákon připouští. V ustanovení § 237 OSŘ je upravena přípustnost dovolání, která je založena na principu zásadní otevřenosti dovolání a to proti všem pravomocným rozhodnutím odvolacího soudu, v případě, že je jím skončeno odvolací řízení. Dále musí být také vždy splněny podmínky. V § 238a OSŘ je stanovena přípustnost dovolání proti usnesení odvolacího soudu a dle § 239 OSŘ je oprávněn zkoumat přípustnost dovolání jen dovolací soud.

Nejvyšší soud se zabýval dvěma otázkami. První otázka se týkala hmotněprávní záležitosti, tedy zda se odvolací soud opravdu odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, jak tvrdil nezletilý, který si především chybně vyložil naplnění zákonných znaků přečinu

omezování osobní svobody dle § 171 TrZ. Podle Nejvyššího soudu je potřeba nejprve zkoumat, jestli byly naplněny formální znaky konkrétního trestného činu dle § 13 TrZ a až poté se zabývat otázkou ohledně společenské škodlivosti případu ve smyslu § 12 TrZ. Při posuzování je nutné také přihlížet k okolnostem a k souhrnu všech podstatných skutečností. Je potřeba zvažovat způsob i povahu spáchaného činu jinak trestného, jestli se např. nejednalo o spolupachatelství či některou z forem účastenství. Nejvyšší soud uvedl, že o tom, zda se nezletilý dopustil jednání, které vykazuje znaky činu jinak trestného dle § 90 či § 93 ZSM, je možné zásadně učinit v řízení po nařízení jednání a v něm provedeném dokazování. Oba soudy nižších stupňů požadavkům dostaly a učinily hmotněprávní závěry zcela spolehlivě. Pozornosti stupni společenské škodlivosti jednání nezletilého se věnoval soud druhého stupně, který naznačil, že mohl být na zjištěný skutek aplikován § 358 TrZ, tedy výtržnictví jako čin jinak trestný. Za podstatné považoval Nejvyšší soud i to, že se odvolací soud tímto výkladem nijak neodchýlil od judikatury obecných soudů. Argumentace nezletilého není tedy podle dovolacího soudu vůbec případná, jelikož byl v odůvodnění usnesení řešen především vztah trestných činů omezování svobody podle § 171 TrZ a zbavení osobní svobody dle § 232 TrZ. Zákonný předpoklad pro případný závěr Nejvyššího soudu o zmíněné přípustnosti podaného dovolání tak nemohl být naplněn.

Druhá otázka se týkala procesněprávní záležitosti, tedy zda soud pochybil v tom, že podle tvrzení nezletilého opřel odůvodnění rozsudku o úřední záznamy osob, které byly získány na začátku řízení a to bez účasti nezletilého, aniž si k jejich čtení vyžádal souhlas. Nezletilý tuto výhradu nepřičítal k žádnému z okruhů přípustnosti dovolání podle § 237 OSŘ a proto nebylo možné o přípustnosti dovolání vůbec uvažovat. Nejvyšší soud ještě dodal, že se nezletilý ve své argumentaci mylí, a že je možné použít jako důkaz listiny opatřené policejními orgány, protokoly o svědeckých výpovědích i úřední záznamy, aniž by byla potřeba souhlas účastníků řízení, jak se nezletilý mylně domnívá.

Nejvyšší soud tedy dovolání nezletilého A. A. usnesením bez jednání odmítl dle § 243a a § 243c OSŘ a rozhodl, že na náhradu nákladů dovolacího řízení nemá žádný z účastníků právo. (Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 8 Tdo 443/2020)

5.2 Soudní rozhodnutí o mladistvém

Mladistvý A. A. se dopustil mnoha provinění. První spáchal dne 1. 12. 2018, kdy přišel se dvěma neustanovenými spolupachateli před obchodní centrum. Zde se setkali s poškozeným B. B., kterého vylákali prostřednictvím sociální sítě, za účelem údajné koupě značkových bot, které poškozený nabízel za 4 000 Kč. Mladistvý A. A. dal poškozenému pokyn, aby boty předal menšímu ze spolupachatelů, což učinil. Poškozenému se přitom povysunul teleskopický obušek, ale vysvětlil jim, že není určen na ně. Mladistvý A. A. vytáhl z kapsy pistoli, poškozený nechtěl žádné problémy a proto dal mladistvý pistoli zpět do kapsy a poškozenému nařídil, aby odešel. Poškozený to ze strachu udělal a boty zůstaly v rukou spolupachatele mladistvého A. A. Tímto jednáním způsobil mladistvý A. A. škodu odcizením nejméně 3 500 Kč.

Druhého provinění se mladistvý A. A. společně a po předchozí domluvě s mladistvým C. C. dopustili dne 28. 12. 2018. Poškozeného T. W. vylákali před budovu vlakového nádraží prostřednictvím sociální sítě Messenger, ale ze smyšleného profilu (tento účet založili za účelem kontaktování pozdějších poškozených). Sešli se za účelem prodeje bot (jiných než v prvním případě) za dohodnutých 4 500 Kč, mladiství ale na místě po poškozeném požadovali 5 000 Kč. Poškozený s tím nesouhlasil a chystal se odejít, v tu chvíli mladistvý A. A. vytáhl pistoli a pohrozil mu. Poškozený T. W. mu dal 4 500 Kč z důvodu obavy o svůj život a zdraví, mladistvý A. A. mu ale vrátil zpět 500 Kč na benzín. Tímto jednáním mladiství způsobili poškozenému škodu 4 000 Kč. Sám mladistvý A. A. po spáchání skutku ještě vyhrožoval a také pohrozil zbrání poškozenému T. W., z toho důvodu, aby poškozený jeho jednání nenahlásil na policii.

Další provinění znovu spáchali mladiství A. A. a C. C., kterého se dopustili dne 4. 1. 2019 na zastávce MHD. Tam vylákali poškozeného D. D. prostřednictvím sociální sítě Messenger, ze smyšleného profilu, a prostřednictvím mobilního telefonu, za účelem koupě bot (soud prvního stupně nepřesně uvedl, že se jednalo o prodej). Poškozený D. D. přišel na místo s kamarádem poškozeným E. E. Mladistvý C. C. od poškozeného D. D. boty převzal, vyzkoušel si je a chtěl si je vzít. V tu chvíli mladistvý A. A. zamířil pistoli proti obličejí poškozeného E. E. a nařídil mu, ať nic nedělá. Mladistvý A. A. také ukázal, že ve zbrani má skutečné náboje, po chvíli pak pistoli namířil na poškozeného D. D., jelikož se začal přetahovat o boty s mladistvým C. C. Poškozený D. D. boty pustil a spolu s kamarádem poškozeným E. E. utekli a byla jim způsobena psychická újma a škoda 5 992 Kč.

Poslední provinění bylo spácháno mladistvým A. A. společně s mladistvými F. F. a G. G. a také s osobou R. R. (stíhanou samostatně) dne 31. 1. 2019. Mladistvý A. A. je informoval o prodeji značkových bot, které chtěl získat od poškozeného H. H., ale nehodlal za ně zaplatit. Mladistvý A. A. vylákal poškozeného prostřednictvím sociální sítě Messenger. Všichni tedy přijeli tramvají na konečnou zastávku MHD, poškozeného H. H. v tramvaji poznali podle krabice od bot a po vystoupení z tramvaje byl poškozený kontaktován. Mladistvý A. A. požádal o předání bot, které měly hodnotu 8 000 Kč, jelikož si je chtěl prohlédnout. Hned poté mladistvý A. A. boty vzal a z místa odešel. Mladiství F. F. a G. G. společně s osobou R. R. k poškozenému přistoupili a stáhli na ho zem, kde ho R. R. přidržoval, zatímco mladiství F. F. a G. G. poškozenému vyzuli boty za 12 000 Kč a z místa utekli. Tímto jednáním způsobili poškozenému H. H. psychickou újmu a škodu 20 000 Kč.

Městský soud, soud pro mládež, uznal obviněného mladistvého A. A. vinným za tato zmíněná provinění a to rozsudkem ze dne 29. 7. 2019, sp. zn. 8 Tm 31/2019. Jednání mladistvého bylo právně kvalifikováno jako provinění loupeže dle § 173 TrZ a vydírání dle § 175 TrZ. Mladistvý byl uznán vinným jak za tato zmíněná provinění, tak za sbíhající se provinění týkající se porušování domovní svobody dle § 178 TrZ a krádeže dle § 205 TrZ rozsudkem městského soudu, soudu pro mládež, ze dne 4. 2. 2019, č. j. 8 Tm 2/2019-223. Mladistvému A. A. bylo dle § 173 TrZ a za použití § 31 ZSM s užitím § 43 TrZ uloženo souhrnné trestní opatření odnětí svobody a to v trvání třiceti dvou měsíců. Dle § 31 a § 76 ZSM vykoná trestní opatření odděleně od ostatních odsouzených a to buď ve věznici anebo ve zvláštním oddělení, které je určeno pro mladistvé. Současně byl zrušen výrok o trestním opatření dle § 43 TrZ z rozsudku městského soudu a to ze dne 4. 2. 2019.

Nalézací soud (okresní soud) uložil mladistvému A. A. trestní opatření propadnutí věci dle § 24 ZSM a § 70 TrZ, tedy pistole mladistvého a také jeho mobilního telefonu. Mladistvému A. A. byla uložena dle § 228 TrŘ povinnost společně a nerozdílně uhradit s obviněnými mladistvými F. F. a G. G. poškozenému H. H. škodu celkem 20 000 Kč. Dále bylo mladistvým A. A. a C. C. uloženo, aby uhradili poškozenému D. D. škodu celkem 5 992 Kč a dále také poškozenému T. W. škodu celkem 2 000 Kč. Mladistvému A. A. byla ještě uložena povinnost uhradit škodu celkem 3 500 Kč a to poškozenému B. B. Poškozený T. W. byl dle § 229 TrŘ odkázán, se zbytkem jeho nároku na náhradu škody, na řízení ve věcech občanskoprávních.

Obvinění mladiství F. F., C. C. a G. G. byly také uznány vinnými zmíněným rozsudkem. Uložena jim byla trestní opatření, mladistvým F. F. a G. G. byla uložena i výchovná povinnost a mladistvému C. C. trestní opatření propadnutí věci. Obvinění mladiství I. I., C. C. a J. J. byly

dle § 226 TrŘ zproštění obžaloby městského státního zastupitelství ze dne 3. 6. 2019, sp. zn. 5 Zt 20/2019, jelikož se neprokázalo, že skutek spáchali.

Mladiství A. A., C. C. a státní zástupce městského státního zastupitelství podali proti rozsudku odvolání. Krajský soud, soud pro mládež, o tom rozhodl rozsudkem ze dne 22. 10. 2019, sp. zn. 4 Tmo 50/2019 a to tak, že zrušil napadený rozsudek z podnětu všech těchto odvolání. Krajský soud zrušil rozsudek dle § 258 TrŘ ohledně mladistvého G. G. ve výroku o vině i o uloženém trestním a výchovném opatření, dále také ohledně mladistvých A. A. a C. C. ve výroku o náhradě škody poškozenému D. D. a také ohledně mladistvého C. C. ještě ve výroku o trestním opatření propadnutí věci a dále za podmínek dle § 261 TrŘ i ohledně mladistvého G. G. ve výroku o náhradě škody poškozenému H. H.

Krajský soud rozhodl dle § 259 TrŘ ohledně mladistvém G. G. znovu a to tak, že ho uznal vinným a za provinění mu uložil shodné trestní opatření a výchovnou povinnost (jako městský soud) a dále rozhodl ohledně mladistvém C. C., kterému dle § 70 TrZ uložil trestní opatření propadnutí věci, přitom nově vymezil věci, kterých se trestní opatření týká. Dále nově rozhodl dle § 259 TrŘ o náhradě škody a dle § 229 TrŘ poškozené D. D. a H. H. odkázal s nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti rozhodnutí krajského soudu podal dovolání jen mladistvý A. A. prostřednictvím obhájkyně a to z důvodu dle § 265b TrŘ s tím, že rozhodnutí krajského soudu spočívá v nesprávném právním posouzení spáchaného skutku anebo v jiném hmotněprávním posouzení. Mladistvý tvrdil pochybení soudů v hodnocení důkazů a také v popisu skutků (u prvního provinění, poté u vydírání T. W. a u posledního provinění) v rozsudku městského soudu.

Mladistvý A. A., ohledně prvního provinění, poukázal na to, že původně OČTŘ skutek právně kvalifikovaly jako provinění krádeže dle § 205 TrZ, a naznačil, že důkazy byly velmi slabé. Tvrdil, že použití zbraně bylo obranným mechanismem na vytažení zbraně (teleskopického obušku) poškozeným B. B. Zdůraznil také, že zbraň poškozenému pouze ukázal a nevyhrožoval mu. Mladistvý A. A. byl přesvědčen, že nalézací soud chybně dovodil skutkové závěry z výpovědí svědků, a proto by měl být obžaloby zproštěn.

Mladistvý dále zpochybnil správnost a úplnost skutkových zjištění u vydírání a tvrdil, že jediným důkazem je výpověď poškozeného T. W. a že se jedná o tvrzení proti tvrzení. Také zdůraznil, že nikomu jinému nevyhrožoval a je toho názoru, že jednání proběhlo poklidně, poškozený ani nekladl odpor, a proto je skutek nepravděpodobný a nelogický.

Mladistvý A. A. se plně doznal k odcizení bot u posledního spáchaného provinění. Odmítl ale, že by měl jakýkoliv podíl u použití násilí na poškozeném H. H. a u zmocnění se bot, které měl poškozený na sobě. Opakovaně vypověděl a to již od počátku trestního řízení, že jednání mladistvých F. F., G. G. a osoby R. R. bylo spácháno z jejich vůle i úmyslu a tvrdil, že na tomto skutku neparticipoval v žádném druhu spolupachatelství ani je neřídil (obviněný F. F. ale uvedl, že byli mladistvým A. A. řízeni).

Mladistvý A. A. ještě v závěru mimořádného opravného prostředku vytkl soudům obou stupňů, že skutková zjištění jsou nejasná a neúplná a že provedené dokazování hodnotili v jeho neprospěch. Tvrdil, že soudy porušily zásadu presumpce neviny a zásadu in dubio pro reo. Navrhl, aby byl zrušen rozsudek krajského soudu ze dne 22. 10. 2019 a aby byla věc vrácena soudu k dalšímu projednání a rozhodnutí.

Dovolání mladistvého bylo dle § 265h TrŘ doručeno v opise nejvyššímu státnímu zástupci. Státní zástupkyně souhlasila se závěry krajského soudu a také s prokázanými výpověďmi poškozených a svědků. Poukázala na skutečnost, že mladistvý A. A. se v dovolání zabývá jen skutkovými otázkami a konstatovala, že skutkové závěry městského soudu jsou náležitě podepřeny výsledky dokazování. Státní zástupkyně tvrdila, že námitky mladistvého nevyhovují žádnému ze zákonných dovolacích důvodů a proto navrhla, aby Nejvyšší soud jeho dovolání odmítl dle § 265i TrŘ a to jako podané z jiných důvodů než v § 265b TrŘ.

Nejvyšší soud, soud pro mládež, zaslal obhájce mladistvého A. A. vyjádření státní zástupkyně a to datovou schránkou, bylo jí doručeno dne 3. 3. 2020. Dovolací soud shledal, že dovolání mladistvého je přípustné dle § 265a TrŘ. Dále se zabýval tím, zda může být napadené rozhodnutí přezkoumáno. Dle § 265i TrŘ není dostačující pouhé formální uvedení některého z důvodů dle § 265b TrŘ, ale důvod musí být skutečně tvrzen v podaném dovolání a také odůvodněn konkrétními vadami. V dovolání není možné namítat neúplnost dokazování, způsob hodnocení důkazů ani nesprávnost skutkových zjištění. Nejvyšší soud tedy nemůže přezkoumat rozhodnutí a dovolání mladistvého A. A. nemohlo obstát.

Mladistvý A. A. vytkal soudům, že porušily zásadu presumpce neviny a zásadu in dubio pro reo. Nejvyšší soud k tomu dodal, že to rovněž směřuje do hodnocení důkazů a do skutkových zjištění a že se nejedná o námitku týkající se otázky právního posouzení skutku ani otázky jiného hmotněprávního posouzení. Také vysvětlil, že pravidlo in dubio pro reo vyplývá ze zásady presumpce neviny, která je zakotvena v Listině základních práv a svobod a v § 2 TrŘ.

Je možné v řízení o dovolání připustit zásah do skutkových zjištění, ale jen v případě, existuje-li extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními a právními závěry soudu a pokud mladistvý učiní tento nesoulad předmětem dovolání, což neučinil. Tzv. extrémní nesoulad nastane tehdy, pokud zjištění soudů nemá žádnou obsahovou vazbu na provedené důkazy, dále pokud nevyplývají z hodnocení důkazů, nebo pokud jsou pravým opakem obsahu dokazování. Nejvyšší soud v dané věci tedy pochybení neshledal.

Nejvyšší soud neměl co vytknout soudům nižších instancí a plně se s nimi ztotožnil v hodnocení důkazů. Skutková zjištění odpovídala zákonným požadavkům dle § 2 TrŘ a neměl tedy důvod zasahovat do zjištěného skutkového stavu a byl jím při rozhodování vázán. Námitkami, které směřovaly proti dokazování, se již dále nezabýval. Nejvyšší soud v neveřejném zasedání tedy odmítl dovolání obviněného mladistvého A. A. dle § 265i TrŘ, jelikož bylo podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b TrŘ. (Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 8 Tdo 197/2020)

5.3 Soudní rozhodnutí o osobě blízké věku mladistvých

Osoba blízká věku mladistvých D. H. řídila osobní automobil a nepřizpůsobila rychlost jízdy hustému dešti ani špatnému stavu vozovky a to dne 15. 10. 2015. Se svým vozidlem přejela do levé části vozovky, jelikož se chtěla vyhnout dopravní značce umístěné v pravé části vozovky a čelně se střetla s protijedoucím osobním automobilem. Její spolucestující S. V. utrpěla poranění, které ji omezovalo v obvyklém způsobu života nejméně do dne 1. 12. 2015. V protijedoucím vozidle utrpělo poranění pět osob. Poškozený řidič J. D. a jeho spolujezdec J. D. utrpěli poranění, ale neomezovalo je v obvyklém způsobu života déle než týden. Poškozená S. S. byla hospitalizována dva dny a měla bolestivé poranění dva týdny. Zranění poškozeného J. R. si vyžádalo operační zákroky a také opakované hospitalizace a rehabilitace, poškozený byl omezen v obvyklém způsobu života nejméně po dobu tří měsíců. Poškozená M. H. utrpěla závažná poranění, na jejichž následky zemřela a to dne 18. 10. 2015. Obviněná D. H. porušila pravidla rychlosti jízdy dle § 18 zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu.

Obviněná D. H. byla rozsudkem okresního soudu ze dne 17. 1. 2017, č. j. 2 T 139/2016-472, uznána vinnou za přečiny usmrcení z nedbalosti dle § 143 TrZ a těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti dle § 147 TrZ. Byla odsouzena dle § 43 a § 143 TrZ k úhrnnému trestu odnětí svobody a to na dva roky. Výkon trestu byl odsouzené dle § 81 a § 82 TrZ podmíněně odložen na zkušební dobu v délce čtyř let. Dále byl odsouzené D. H. dle § 43 a § 73 TrZ uložen úhrnný trest zákazu činnosti, tedy zákazu řízení motorových vozidel, na pět let a šest měsíců.

Obviněné D. H. byla také uložena povinnost nahradit nemajetkovou újmu poškozeným, jelikož bylo rozhodnuto o náhradě škody dle § 228 TrŘ. Měla uhradit peněžní prostředky těmto poškozeným:

- M. H. částku 600 000 Kč;
- L. H. částku 600 000 Kč;
- T. H. částku 300 000 Kč;
- L. P. částku 240 000 Kč.

Poškození byli dle § 229 TrŘ odkázáni, se zbytkem nároků na náhradu škody a nemajetkové újmy, na řízení ve věcech občanskoprávních.

Obviněná D. H. a poškozená Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR napadly rozsudek okresního soudu odvoláními. Krajský soud, na základě podaných odvolání, zrušil rozsudek okresního soudu v celém rozsahu a to rozsudkem ze dne 31. 5. 2017, č. j. 5 To 118/2017-509. Krajský soud nově rozhodl v důsledku spoluzavinění poškozených a uznal obviněnou D. H. vinnou, přitom ale o přečinech, jejím odsouzení i o náhradě nemajetkové újmy poškozeným, rozhodl stejně jako okresní soud. Obviněná D. H. podala prostřednictvím svého obhájce dovolání proti rozsudku krajského soudu a opřela se o dovolací důvod dle § 265b TrŘ.

Obviněná dovoláním napadla jen výrok o uložení povinnosti nahradit nemajetkovou újmu poškozeným. Poukázala na usnesení Nejvyššího soudu a to ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. 4 Tdo 1402/2015, a zdůraznila, že je potřeba vycházet z principu proporcionality (tzv. přiměřenosti) při stanovení výše náhrady nemajetkové újmy a také zohlednit okolnosti a to jak na straně poškozeného, tak i na straně obviněného. Obviněná dále zdůraznila, že je třeba zohlednit např. míru zavinění, majetkové poměry obviněného, věk atd. Obvyklá výše náhrady nemajetkové újmy pro skupinu nejbližší spjatých osob se může pohybovat v rozpětí mezi 240 000 Kč až 500 000 Kč a případné snížení či zvýšení náhrady nemajetkové újmy musí být prokázáno a doloženo poškozeným. Obviněná D. H. ještě poukázala na nález Ústavního soudu ze dne 22. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 2844/14, že se každý soudce musí při rozhodování o výši nemajetkové újmy opírat o judikaturu, zejména u skutkově podobných věcí.

Obviněná D. H. dále zdůraznila, že nechce zlehčovat míru zavinění, kterého se dopustila a ani závažné důsledky, které tím nastaly. Uvedla, že při spáchání skutku byla ve věku blízkém věku mladistvých a také, že je zaměstnána, ale dosahuje nízkých výdělků, dále že nemá ani vlastní majetek a není tedy schopna hradit škodu, kterou po ní požadují poškození. Byla toho názoru, že se soudy obou stupňů dopustily pochybení v tom, když o výši náhrady

nemajetkové újmy rozhodly v rozporu s judikaturou a také když vycházely z dvojnásobné výše, než jakou uvedl Nejvyšší soud v rozhodnutí sp. zn. 4 Tdo 1402/2015. Takto uplatněný dovolací důvod byl tedy naplněn, jelikož soudy nesprávně aplikovaly hmotné právo při stanovení základu pro výpočet výše nemajetkové újmy.

V závěru obviněná D. H. navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek krajského soudu a to ve výroku o náhradě nemajetkové újmy. Dále navrhla, aby Nejvyšší soud přikázal krajskému soudu aby v potřebném rozsahu věc znovu projednal a rozhodnul.

Nejvyšší soud shledal, že podané dovolání je přípustné. Přezkoumal tedy zákonnost a odůvodněnost výroků rozhodnutí, proti nimž bylo podáno dovolání a shledal, že dovolání obviněné D. H. je i důvodné.

Okresní soud totiž vyhodnotil, že vztahy v rodině poškozených byly láskyplné a že smrt poškozené M. H. pro ně byla zdrcující. Rozhodl tedy o přiznání náhrady nemajetkové újmy 1 000 000 Kč a to každému z rodičů, dále 500 000 Kč bratru zemřelému a také 400 000 Kč sestře zemřelé. Tyto částky ještě snížil o 40 % s ohledem na spoluzavinění zemřelého.

Krajský soud se pak věnoval výši náhrady nemajetkové újmy jen okrajově a uvedl, že rozsudek okresního soudu respektoval dosavadní judikaturu i obecné zásady slušnosti. Dále konstatoval, že došlo ke správnému vyčíslení škody i nemajetkové újmy.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, neurčuje konkrétní částky při stanovování výše náhrady nemajetkové újmy. Je ale nutné, aby se při rozhodování soudci řídili určitými pravidly a zároveň se opírali alespoň o judikaturu vyšších soudů, zejména u skutkově podobných věcí. Nelze tedy vycházet jen z okolností, které jsou na straně poškozených, mělo by se dbát také na to, jestli uložena povinnost nahradit škodu, by neměla pro pachatele doživotní likvidační následky.

Ústavní soud vymezil obecná kritéria a to jak na straně poškozených, tak i na straně obviněných. Okolnostmi na straně poškozených jsou zejména:

- intenzita vztahu pozůstalého se zemřelým;
- věk pozůstalých a zemřelé osoby;
- otázka hmotné závislosti pozůstalé osoby na usmrceném;
- případné poskytnutí jiné satisfakce.

Ústavní soud určil i okolnosti na straně odpovědných osob a shledal klíčovými:

- postoj pachatele (omluvu, lítost, náhradu škody atd.);

- dopad události do duševní sféry odpovědné osoby;
- majetkové poměry;
- míru zavinění či spoluzavinění usmrčené osoby.

Okresní soud tedy opomenul hodnocení okolností na straně obviněné D. H. Oba soudy nižších stupňů (okresní a krajský soud) nevěnovaly pozornost v odůvodnění výše náhrady nemajetkové újmy u postoje obviněné D. H., ani tomu, že se obviněná omluvila rodině zemřelé M. H. Tyto soudy se ani nezabývaly satisfakčním účinkem trestního řízení, které bylo vedeno vůči obviněné D. H. a bylo vydáno rozhodnutí, kde se nezabývaly jejími majetkovými poměry. Soudy také neprovedly žádné dokazování ohledně schopnosti obviněné D. H. tuto škodu splácet. Dále opomenuly vyhodnotit dopady události do duševní sféry obviněné a též nezkoumaly, zda obviněná či pojišťovna nějakou částku poškozeným již uhradila. Jedinou okolností, kterou vzal v potaz okresní soud na straně obviněné, byla míra spoluzavinění poškozené M. H. Na základě této skutečnosti, kdy poškozená M. H. nebyla připoutána bezpečnostními pásy, okresní soud snížil výši nemajetkové újmy celkem o 40 %.

Nejvyšší soud konstatoval, že okresní soud stanovil výši náhrady nemajetkové újmy a to dvojnásobně, než je stanovena u neutrálních případů. Soudy nižších stupňů tedy nedostatečně zohlednily veškeré okolnosti případu, obzvláště na straně obviněné D. H. Je nezbytné také zjistit, z důvodu posouzení okolností, zda obviněná D. H. či pojišťovna, již poskytla jinou satisfakci poškozeným (kromě vyplacených 400 000 Kč). Dále je nutné posoudit majetkové poměry, věk obviněné D. H. a její možnosti hradit nemajetkovou újmu, aby to pro ni nebylo likvidační. Nutné je rovněž řádné zjištění postoje obviněné D. H. k události a posouzení dopadu do její duševní sféry.

Nejvyšší soud ještě zdůraznil, že nepochybně oprávněnost nároku poškozených na náhradu nemajetkové újmy obviněnou D. H. Avšak dle jeho názoru rozhodnutí okresního ani krajského soudu nemohou obstát, jelikož nerespektovaly ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu a Ústavního soudu. Z toho důvodu Nejvyšší soud dle § 265k TrŘ zrušil rozsudek krajského soudu ze dne 31. 5. 2017, sp. zn. 5 To 118/2017 a to ve výroku o náhradě nemajetkové újmy poškozeným. Dále dle § 265m TrŘ s přiměřeným užitím § 265 TrŘ rozhodl o poškozených a odkázal je, s nárokem na náhradu nemajetkové újmy, na řízení ve věcech občanskoprávních. (Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 7 Tdo 1517/2017)

SHRNUTÍ

V posledních pěti letech, od roku 2016 až do roku 2020, spáchali mladiství pachatelé mnohem více skutků oproti dětem mladším patnácti let. Nejvíce skutků spáchali mladiství i děti mladší patnácti let v roce 2019, kdy bylo u mladistvých objasněno celkem 2 163 skutků a u dětí mladších patnácti let se objasnilo 1 340 skutků. Nejvíce byla páchána majetková kriminalita, a to jak u dětí mladších patnácti let (33 %), tak i u mladistvých (37 %). Dále je velmi početně páchána i ostatní, násilná a mravnostní kriminalita. Velký rozdíl je především u hospodářské kriminality, kde děti mladší patnácti let nepáchají tolik skutků (4 %) oproti mladistvým osobám (5 %). Tento rozdíl není zjevný dle procent, ale je patrný podle jednotlivých spáchaných skutků, jelikož děti mladší patnácti let nepáchají skutky jako např. zkrácení daně, podílnictví, pojistné a úvěrové podvody a mnoho dalších, ale mladiství pachatelé tyto skutky už páchají.

Soudy v posledních pěti letech, od roku 2015 až do roku 2019, odsoudily mnohem více osob blízkých věku mladistvých než mladistvých pachatelů. V roce 2015 bylo odsouzeno celkem 3 228 osob blízkých věku mladistvých a v tomto roce jich bylo odsouzeno nejvíce. V následujících letech počet odsouzených klesá až do roku 2019, kdy jich bylo odsouzeno nejméně, celkem 2 204 osob blízkých věku mladistvých. Mladistvých pachatelů je odsuzováno téměř o polovinu méně než osob blízkých věku mladistvých. V roce 2015 bylo odsouzeno celkem 1 403 mladistvých a v tomto roce jich bylo odsouzeno nejvíce. Počet odsouzených mladistvých klesal až do roku 2017, kdy jich bylo odsouzeno nejméně a jednalo se o 1 231 mladistvých. Poté začal počet odsouzených mladistvých stoupat. Mladistvým pachatelům jsou ukládána opatření podle ZSM, a může jim být uloženo výchovné, ochranné či trestní opatření, nebo popř. více opatření najednou. Nejčastěji uložily soudy pro mládež mladistvým výchovné povinnosti jako výchovné opatření. Podle ZSM smí soudy pro mládež uložit jen ochrannou výchovu jako ochranné opatření, ostatní se totiž ukládají podle TrZ. Nejčastěji ukládaným trestním opatřením bylo podmíněné odsouzení, dále se často ukládaly také obecně prospěšné práce. Od uložení trestního opatření je možné i upustit, nejčastěji soudy pro mládež využili podmíněné upuštění od uložení trestního opatření.

U analyzovaných soudních rozhodnutí neměli úspěch při podání dovolání k Nejvyššímu soudu jak dítě mladší patnácti let, tak ani mladistvý. Dítě mladší patnácti let podalo dovolání, kde namítalo, že jeho jednání se nepodařilo prokázat. Toto dovolání dítěte mladšího patnácti let nebylo ale přípustné, jelikož jeho argumentace nebyla vůbec případná a zároveň nezletilý nepřihradil svou výhradu k žádnému z okruhů přípustnosti dovolání. Jeho podané dovolání bylo

proto Nejvyšším soudem odmítnuto. Mladistvý podal dovolání z toho důvodu, že krajský soud prý nesprávně právně posoudil spáchaný skutek. Mladistvý dále tvrdil pochybení soudů v hodnocení důkazů a také v popisu skutků v rozsudku městského soudu. Dovolání bylo doručeno nejvyšší státní zástupkyni, která navrhla Nejvyššímu soudu, aby dovolání mladistvého odmítl. Nejvyšší soud shledal, že dovolání mladistvého bylo sice přípustné, ale nemohl rozhodnutí přezkoumat, jelikož mladistvý netvrdil důvod v podaném dovolání, ani to nebylo odůvodněno konkrétními vadami. Proto tedy Nejvyšší soud odmítl dovolání mladistvého.

Dovolání k Nejvyššímu soudu osobou blízkou věku mladistvých bylo ale úspěšné. Tato obviněná osoba podala dovolání, kterým napadla jen výrok o uložení povinnosti nahradit nemajetkovou újmu poškozeným. Tvrdila, že je potřeba zohlednit např. míru zavinění, majetkové poměry obviněného a také věk. Svým dovoláním nechtěla zlehčovat míru zavinění, kterého se dopustila, a tvrdila především, že není schopna škodu hradit. Dle jejího názoru se soudy nižších stupňů dopustily pochybení a rozhodly v rozporu s judikaturou a proto navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek krajského soudu ve výroku o náhradě nemajetkové újmy. Nejvyšší soud shledal toto dovolání jako přípustné i důvodné. Konstatoval, že okresní soud opomenul hodnocení okolností na straně obviněné, vzal totiž v potaz jen okolnosti na straně poškozených. Nejvyšší soud dále konstatoval, že okresní soud ještě k tomu stanovil výši náhrady nemajetkové újmy dvojnásobně, než je stanoveno u neutrálních případů. Zdůraznil, že rozhodnutí nižších soudů nerespektovaly ustálenou judikaturu a z toho důvodu Nejvyšší soud zrušil rozsudek krajského soudu a to ve výroku o náhradě nemajetkové újmy poškozeným.

ZÁVĚR

V teoretické části byly nejdříve vysvětleny základní pojmy týkající se kriminality mládeže. V ČR se mládeží rozumí děti do patnácti let a také mladiství, tedy osoby ve věku od patnácti do osmnácti let. Jelikož se mládež dopouští protiprávních činů, byly zde tedy vysvětleny pojmy, které jsou často používány. Děti mladší patnácti let páchají činy jinak trestné a mladiství se dopouští provinění. Trestné činy mohou být totiž spáchány jen dospělými osobami. Byl vysvětlen pojem pachatel a k tomu bylo uvedeno i spolupachatelství a účastenství na protiprávních činech. Dále byla popsána kriminalita a také delikvence, která je v případech mládeže velmi používána. U prevence kriminality mládeže bylo uvedeno, jaké typy prevence kriminality mají u mládeže velký vliv a byl zmíněn i systém prevence kriminality, tedy kdo se jí zabývá a na jaké úrovni. Práce se také zaměřila na Probační a mediační službu, kde bylo zmíněno o co usiluje, komu věnuje svou pozornost a také co patří do jejích aktivit. Dále byl zmíněn dohled probačního úředníka, výkon jeho dohledu a také probační programy. Druhá kapitola byla zaměřena na procesní úpravu soudnictví ve věcech mládeže. Nejdříve bylo zmíněno řízení v trestních věcech mladistvých, tedy jaká práva mají mladiství, kdo je může zastupovat a také hlavní líčení. Dále bylo vymezeno řízení ve věcech dětí mladších patnácti let, kde je zdůrazněno zahájení řízení, kdo se ho může zúčastnit a také jednání. Ve třetí kapitole bylo uvedeno sankcionování a opatření, která jsou ukládána mládeži. Mladistvým pachatelům je možné uložit výchovné, ochranné a trestní opatření. Od uloženého trestního opatření je možné i upustit. Jako možná sankční opatření zde byly zmíněny i odklony v trestním řízení. Také bylo uvedeno, jaká opatření jsou ukládána dětem mladším patnácti let, pokud spáchají čin jinak trestný.

V praktické části, ve čtvrté kapitole, byl uveden vývoj kriminality mládeže za posledních pět let, tedy od roku 2016 až do roku 2020 a dále také statistiky soudních údajů, za posledních pět let a to od roku 2015 až do roku 2019, jelikož za rok 2020 ještě nebyly statistiky zveřejněny. Nejdříve zde byly uvedeny objasněné činy, které byly spáchány dětmi do patnácti let a mladistvými. U každé věkové kategorie byly uvedeny druhy spáchané kriminality a také jaké činy byly v těchto posledních pěti letech objasněny. U statistik soudních údajů byli uvedeni odsouzení mladiství a osoby blízké věku mladistvých. Dále bylo uvedeno, jaká opatření uložily soudy pro mládež mladistvým pachatelům za posledních pět let. Byla uvedena uložená výchovná, ochranná a trestní opatření a dále také upuštění od uložení trestního opatření.

Stěžejním bodem této bakalářské práce bylo analyzovat vybraná soudní rozhodnutí a to ve věcech kriminality dětí a mládeže. V páté kapitole byly analyzovány tři usnesení Nejvyššího soudu. První usnesení se týkalo dítěte mladšího patnácti let, který se dopustil činu jinak trestného a jednalo se o omezování osobní svobody. Druhé usnesení se týkalo vícero provinění mladistvého, který byl uznán vinným za provinění loupeže a také za vydírání. K analyzování bylo vybráno také třetí usnesení, které se týkalo obviněné ve věku blízkém věku mladistvých, která spáchala trestné činy. Konkrétně se jednalo o přečiny usmrcení z nedbalosti a těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti. Podle autorky této práce byl cíl bakalářské práce splněn.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BRUCKNEROVÁ, Eva. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-848-2.
- [2] ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11. ISSN 1211-1244.
- [3] ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 79. ISSN 1211-1244.
- [4] ČESKO. Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 98. ISSN 1211-1244.
- [5] FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha: Grada, 2009. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2781-3.
- [6] GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Právníké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-652-1.
- [7] GRŮVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3.
- [8] HULMÁKOVÁ, Jana. *Trestání delikventní mládeže*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-450-6.
- [9] JELÍNEK, Jiří a Dita MELICHAROVÁ. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: s poznámkami a judikaturou: (zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů): podle právního stavu k 1.9.2004*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-493-5.
- [10] JUSTICE.CZ. Přehledy statistických listů. *infoData – statistika a výkaznictví* [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky, © 2017 [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>
- [11] KRULICHOVÁ, Eva, Zuzana PODANÁ a Jiří BURIÁNEK. *Delikvence mládeže: trendy a souvislosti*. Praha: Triton, 2015. ISBN 978-80-7387-860-3.

- [12] MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8.
- [13] NOVOTNÝ, Oto. *Kriminologie*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2.
- [14] POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Kriminalita. *Policie České republiky* [online]. Policie ČR, © 2021 [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>
- [15] ŠČERBA, Filip a Bronislava COUFALOVÁ. *Efektivita sankcionování mladistvých*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-131-1.
- [16] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2017, sp. zn. 7 Tdo 1517/2017, dostupné na https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/CD001AB3CD24B0BFC12582390057DA50?openDocument&Highlight=0
- [17] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2020, sp. zn. 8 Tdo 197/2020, dostupné na https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/0D9F40545C29DEB6C12585900018DF7A?openDocument&Highlight=0
- [18] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2020, sp. zn. 8 Tdo 443/2020, dostupné na https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/B7ACAF66D1229984C12585B80019BAD2?openDocument&Highlight=0
- [19] VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-732-3.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A Odklony v trestním řízení u mladistvých pachatelů.....	63
Příloha B Násilná kriminalita spáchaná dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020	65
Příloha C Mravnostní kriminalita spáchaná dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020	66
Příloha D Majetková kriminalita spáchaná dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020	67
Příloha E Ostatní kriminalita spáchaná dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020	69
Příloha F Zbývající kriminalita spáchaná dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020.....	70
Příloha G Hospodářská kriminalita spáchaná dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020	71
Příloha H Násilná kriminalita spáchaná mladistvými v letech 2016 až 2020	72
Příloha I Mravnostní kriminalita spáchaná mladistvými v letech 2016 až 2020	73
Příloha J Majetková kriminalita spáchaná mladistvými v letech 2016 až 2020	74
Příloha K Ostatní kriminalita spáchaná mladistvými v letech 2016 až 2020.....	76
Příloha L Zbývající kriminalita spáchaná mladistvými v letech 2016 až 2020	77
Příloha M Hospodářská kriminalita spáchaná mladistvými v letech 2016 až 2020.....	78

Bez další intervence (je zastaveno trestní stíhání pro neúčelnost podle § 172 TrŘ)

Je možné, za stejných podmínek jako u dospělých jedinců, zastavit trestní stíhání u mladistvých:

- vzhledem k významu chráněného zájmu, jež byl činem dotčen, způsobu provedení činu a jeho následku, či okolnostem, za nichž byl spáchán;
- vzhledem k chování obviněného po spáchání činu, především ke snaze nahradit škodu nebo odstranit následky;
- pokud je patrné, že byl již dosažen účel trestního řízení;
- o kterém rozhodne státní zástupce v přípravném řízení anebo soud pro mládež v řízení před soudem.

Bez další intervence nebo s intervencí (odstoupení od trestního stíhání dle § 70 ZSM)

Toto odstoupení je možné jen u mladistvých:

- pokud spáchají provinění, kde horní hranice trestu odnětí svobody dle TrZ nepřevyšuje tři roky;
- vzhledem k chybějícímu veřejnému zájmu na případném dalším stíhání mladistvého pachatele;
- s přihlédnutím k závažnosti i povaze spáchaného provinění a také k osobě mladistvého pachatele;
- pokud trestní stíhání již není účelné a případné potrestání mladistvého není nutné k jeho odvrácení od páchaní dalších provinění;
- v případech, kdy byl již úspěšně vykonán probační program a úplně či alespoň částečně nahrazena škoda;
- kdy není vyžadován souhlas poškozeného;
- o kterém rozhodne v přípravném řízení státní zástupce a v řízení před soudem soud pro mládež.

S intervencí (lze uložit podmíněné zastavení trestního stíhání podle § 307 TrŘ anebo narovnání dle § 309 TrŘ, jsou stejné podmínky jako u dospělých)

Podmíněné zastavení trestního stíhání je možné uložit:

- u přečinů;
- při doznání mladistvého;
- při uhrazení škody, uzavření dohody o její úhradě s poškozeným či učinění jiných potřebných opatření k její náhradě;
- pokud je to dostačující vzhledem k osobě obviněného, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu, okolnostem případu;
- ve zkušební době šesti měsíců až dvou let, resp. u závažnějších případů, kdy je možné podmíněně zastavit, jen v případě, pokud se mladistvý zaváže ke zdržení se určité činnosti či složení peněžité částky na peněžitou pomoc obětem trestného činu, poté je zkušební doba šest měsíců až tři roky;
- případné výchovné opatření;
- kdy není potřeba souhlasu poškozeného;
- státním zástupcem v přípravném řízení anebo soudem pro mládež v řízení před soudem;
- ve zkráceném přípravném řízení za shodných podmínek, u trestných činů do pěti let, kde je příslušný okresní soud.

Dle § 179g TrŘ je možné také podmíněné odložení podání návrhu na potrestání, které může uložit jen státní zástupce ve zkráceném přípravném řízení.

Narovnání je možné uložit:

- u přečinů;
- u prohlášení, že mladistvý skutek spáchal, pokud to nemá účinky doznání v případném dalším řízení;
- pokud je újma či škoda uhrazena, nebo byly učiněny potřebné úkony k její náhradě v době rozhodování;
- v případě zaplacení peněžní částky státu na pomoc obětem trestného činu;
- je-li to dostačující vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného činu, k míře, jakou byl dotčen veřejný zájem, osobě obviněného a jeho osobním a majetkovým poměrům;
- pouze se souhlasem poškozeného;
- státním zástupcem v přípravném řízení anebo soudem pro mládež v řízení před soudem;
- ve zkráceném přípravném řízení za shodných podmínek, u trestných činů do pěti let, kde je příslušný okresní soud.

Odložení věci při schválení narovnání je možné uložit, dle § 179c TrŘ, jen státním zástupcem ve zkráceném přípravném řízení.

Zdroj: vlastní zpracování (Hulmáková, 2013)

Příloha B *Násilná kriminalita spáchaná dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020*

Násilná kriminalita	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019	rok 2020
vraždy	2	-	1	1	1
usmrcení z nedbalosti	1	-	-	-	-
loupež	75	70	64	107	77
násilí proti úřední osobě	-	3	1	1	-
úmyslné ublížení na zdraví	77	70	70	79	54
rvačka	1	-	-	-	-
násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci	-	1	2	-	-
nebezpečné vyhrožování	21	18	20	30	14
vydírání	38	48	37	34	20
omezování a zbavování osobní svobody	3	3	6	2	1
porušování domovní svobody	15	7	22	18	28
neoprávněný zásah do práva k domu	-	-	1	-	-
týrání svěřené osoby	-	2	-	-	-
týrání osoby žijící ve společném obydlí	-	-	-	1	1
útisk	2	-	-	-	-
ostatní násilné trestné činy	-	1	-	-	-
celkem	235	223	224	273	196

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

Příloha C *Mravnostní kriminalita spáchaná dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020*

Mravnostní kriminalita	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019	rok 2020
znásilnění	15	14	18	19	23
sexuální nátlak	-	2	3	4	5
pohlavní zneužívání v závislosti	1	-	1	-	1
pohlavní zneužívání ostatní	72	71	83	110	89
komerční forma sexuálního zneužívání ostatní	2	-	-	2	1
ostatní pohlavní úchytky	2	1	4	2	6
šíření pornografie	4	10	12	7	2
soulož mezi příbuznými	-	-	-	1	1
ostatní mravnostní trestné činy	36	34	36	31	48
celkem	132	132	157	176	176

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

Příloha D *Majetková kriminalita spáchaná dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020*

Majetková kriminalita		rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019	rok 2020
krádeže vloupáním	do obchodů	11	2	6	17	5
	do výkladních skříní	-	-	-	1	-
	do restaurací a hostinců	7	6	10	9	3
	do ubytovacích objektů	1	1	-	4	-
	do kiosků	6	4	5	14	5
	do jídelen, závodních kuchyní a stravovacích zařízení	-	-	1	-	-
	do kulturních objektů	2	2	-	-	-
	do pokladen a pancéřových skříní	-	-	1	-	-
	do škol	2	5	4	1	3
	do bytů	9	12	14	7	10
	do víkendových chat	10	6	6	5	12
	do rodinných domků	16	15	14	11	11
	do ostatních objektů	59	69	44	51	35
	celkem	123	122	105	120	84
krádeže prosté	kapesní	24	28	15	27	38
	jiné na osobách	28	24	39	46	42
	motorových vozidel dvoustopých	12	27	17	27	17
	motorových vozidel jednostopých	4	3	3	3	1
	věcí z aut	9	14	14	26	5
	součástek motorových vozidel, jednostopých a dvoustopých	2	-	1	2	3
	jízdních kol	10	8	4	6	6
	domácího zvířectva	-	1	-	-	-
	v bytech	26	26	27	17	12
	v jiných objektech	51	47	50	63	45
	ostatní	10	5	10	11	9
celkem	176	183	180	228	178	

ostatní majetková kriminalita	podvod	-	4	1	23	8
	zpronevěra	-	1	-	1	1
	zatajení věci	6	6	6	8	5
	poškození cizí věci	63	87	64	63	58
	celkem	69	98	71	95	72
celkem	368	403	356	443	334	

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

Příloha E *Ostatní kriminalita spáchaná dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020*

Ostatní kriminalita	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019	rok 2020
výtržnictví	62	65	78	92	52
sprejerství	119	97	101	107	111
ohrožování výchovy dítěte	3	2	5	1	1
podávání alkoholu dítěti	4	6	10	9	5
nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jiného	58	31	45	48	44
šíření toxikomanie	-	3	-	-	1
nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro sebe	1	-	1	1	1
požáry	14	11	8	5	6
nedovolené ozbrojování	-	-	-	1	-
maření výkonu úředního rozhodnutí	4	16	54	94	78
překupnictví a přechovávačství – podílnictví	6	6	4	-	-
legalizace výnosů z trestné činnosti, tzv. praní špinavých peněz	-	-	-	2	1
právní kvalifikace nestanovena	-	-	-	3	-
celkem	271	237	306	363	300

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

Příloha F Zbývající kriminalita spáchaná dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020

Zbývající kriminalita	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019	rok 2020
veškeré nehody úmyslné	2	-	-	2	-
dopravní nehody silniční nedbalostní	8	7	3	3	3
železniční nehody nedbalostní	-	2	1	-	-
ublížení na zdraví z nedbalosti – ostatní	4	1	2	3	2
ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství	-	-	1	-	-
týrání zvířat	1	4	-	4	2
šíření poplašné zprávy	3	5	7	-	2
hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob	1	1	-	1	-
podpora a propagace hnutí	-	1	-	1	1
ostatní trestná činnost	13	11	28	12	11
celkem	32	32	42	26	21

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

Příloha G *Hospodářská kriminalita spáchaná dětmi do 15 let v letech 2016 až 2020*

Hospodářská kriminalita	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019	rok 2020
padělání a pozměnění peněz	2	2	2	4	1
podvod	1	1	-	-	-
neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku	22	29	27	47	37
porušení práv k ochranné známce a jiným označením	-	1	-	-	-
porušení autorského práva, práv k databázím	-	-	-	1	-
poškození a zneužití záznamu na nosiči informací	9	2	8	7	3
ostatní hospodářské trestné činy	-	-	-	-	1
celkem	34	35	37	59	42

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

Příloha H *Násilná kriminalita spáchaná mladistvými v letech 2016 až 2020*

Násilná kriminalita	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019	rok 2020
vraždy	4	7	4	5	3
usmrcení z nedbalosti	-	-	-	1	-
loupež	112	113	125	121	122
loupeže na finančních institucích	-	-	3	-	-
násilí proti úřední osobě	10	9	8	8	8
úmyslné ublížení na zdraví	145	128	171	155	108
rvačka	-	-	2	3	-
násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci	-	-	2	4	-
nebezpečné vyhrožování	50	38	36	32	28
nebezpečné pronásledování	2	1	1	2	1
vydírání	43	50	43	53	44
omezování a zbavování osobní svobody	1	2	2	2	5
porušování domovní svobody	20	26	28	24	27
neoprávněný zásah do práva k domu	-	1	-	-	-
týrání osoby žijící ve společném obydlí	-	4	2	3	2
útisk	1	-	-	-	-
celkem	388	379	427	413	348

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

Příloha I *Mravnostní kriminalita spáchaná mladistvými v letech 2016 až 2020*

Mravnostní kriminalita	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019	rok 2020
znásilnění	29	20	24	37	29
sexuální nátlak	1	4	8	16	3
pohlavní zneužívání v závislosti	1	1	5	1	4
pohlavní zneužívání ostatní	137	151	153	133	109
komerční forma sexuálního zneužívání ostatní	2	1	-	1	-
ostatní pohlavní úchytky	4	3	8	6	-
šíření pornografie	4	4	6	9	5
úmyslné ublížení na zdraví lidskou nemocí	1	-	-	-	-
soulož mezi příbuznými	1	-	-	-	-
obchodování s lidmi	10	1	-	2	1
ostatní mravnostní trestné činy	16	38	56	94	37
celkem	206	223	260	299	188

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

Příloha J *Majetková kriminalita spáchaná mladistvými v letech 2016 až 2020*

Majetková kriminalita		rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019	rok 2020
krádeže vloupáním	do obchodů	25	37	17	36	17
	do výkladních skříní	-	1	-	2	-
	do restaurací a hostinců	19	19	15	17	19
	do ubytovacích objektů	4	4	1	3	1
	do kiosků	24	8	3	26	14
	do jídelen, závodních kuchyní a stravovacích zařízení	-	1	1	1	1
	do objektů se starožitnostmi	-	-	-	1	1
	do kulturních objektů	1	1	-	-	-
	do pokladen a pancéřových skříní	-	1	-	-	1
	do škol	5	19	5	2	1
	do bytů	20	33	24	19	16
	do víkendových chat	13	20	15	16	12
	do rodinných domků	27	30	26	20	24
	do ostatních objektů	128	136	98	74	58
	celkem	266	310	205	217	165
krádeže prosté	kapesní	52	46	25	27	44
	jiné na osobách	60	61	52	45	42
	mezi zaměstnanci na pracovišti	2	-	-	-	-
	motorových vozidel dvoustopých	70	94	80	84	72
	motorových vozidel jedno-stopých	13	7	10	8	9
	věcí z aut	32	32	22	14	24
	součástek motorových vozidel, jedno-stopých a dvoustopých	11	13	4	21	9
	jízdních kol	35	26	25	17	12
	v bytech	74	43	50	25	39
	v jiných objektech	126	128	153	151	113

	ostatní	15	14	13	12	14
	celkem	490	464	434	404	378
ostatní majetková kriminalita	podvod	31	29	20	71	29
	zpronevěra	4	1	3	1	1
	neoprávněné užívání cizí věci	3	2	1	2	-
	zatajení věci	11	18	7	6	3
	poškození cizí věci	45	65	53	71	53
	pytláctví	1	-	-	-	1
	celkem	95	115	84	151	87
celkem	851	889	723	772	630	

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

Příloha K *Ostatní kriminalita spáchaná mladistvými v letech 2016 až 2020*

Ostatní kriminalita	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019	rok 2020
výtržnictví	107	88	106	104	99
výtržnictví na sportovních a veřejných akcích	2	2	-	2	2
sprejerství	126	78	101	158	106
ohrožování výchovy dítěte	7	7	19	8	11
podávání alkoholu dítěti	4	9	18	11	21
nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jiného	132	105	153	103	90
šíření toxikomanie	3	2	3	2	-
nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro sebe	13	17	20	16	12
nedovolené pěstování rostlin obsahující omamnou látku	1	1	-	-	-
požáry	3	5	5	5	6
výbuchy	-	-	-	1	-
nedovolené ozbrojování	1	3	-	-	2
maření výkonu úředního rozhodnutí	122	157	125	94	161
překupnictví a přechovávačství – podílnictví	11	20	9	-	-
legalizace výnosů z trestné činnosti, tzv. praní špinavých peněz	-	-	-	7	6
právní kvalifikace nestanovena	-	-	-	2	-
celkem	532	494	559	513	516

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

Příloha L Zbývající kriminalita spáchaná mladistvými v letech 2016 až 2020

Zbývající kriminalita	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019	rok 2020
nadržování	-	1	-	-	-
dopravní nehody silniční nedbalostní	12	12	12	20	22
ublížení na zdraví z nedbalosti – pracovní úraz	-	-	-	1	-
ublížení na zdraví z nedbalosti – ostatní	3	4	-	3	2
ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství	12	13	14	11	11
zanedbání povinné výživy	2	1	-	-	-
týrání zvířat	1	-	-	2	1
šíření poplašné zprávy	1	1	4	5	2
hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob	1	1	-	-	-
podněcování k národnostní a rasové nenávisti	1	-	-	-	-
podpora a propagace hnutí	1	-	1	2	-
ostatní trestná činnost	25	24	29	25	21
celkem	59	57	60	69	59

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

Příloha M *Hospodářská kriminalita spáchaná mladistvými v letech 2016 až 2020*

Hospodářská kriminalita	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019	rok 2020
krádež	1	5	4	6	2
podvody v sociálním zabezpečení a nemocenském pojištění	-	-	1	-	1
padělání a pozměnění peněz	4	2	4	2	2
zkrácení daně	-	-	1	1	-
padělání a pozměnění veřejné listiny	2	1	2	2	1
vystavení nepravdivého potvrzení a zpráv	-	1	-	-	-
neoprávněné užívání motorového vozidla	-	-	1	-	-
porušení tajemství dopravních zpráv	-	-	2	-	-
zpronevěra	1	2	-	-	1
podvod	4	11	3	2	-
neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku	46	51	72	62	57
krádeže poštovních zásilek	-	-	1	-	-
krádeže silničních zásilek	-	1	-	-	-
podílnictví	-	1	-	-	-
porušení práv k ochranné známce a jiným označením	1	-	-	-	-
porušení autorského práva, práv k databázím	-	-	3	9	2
zastření původu věci	-	2	-	-	-
poškození a zneužití záznamu na nosiči informací	8	17	11	7	8
havárie a provozní poruchy mimo DN-S-Ž-L-V – úmyslné	-	-	-	1	-
pojistný podvod	1	-	1	1	-
úvěrový podvod	6	3	3	3	2
ostatní hospodářské trestné činy	1	1	-	1	-
celkem	75	98	109	97	76

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]